

Turizmus Magyarországon

HELYZETELEMZÉS¹

1. A turizmus jelentősége Magyarországon

A turizmus Magyarországon jelentős mértékben járul hozzá a gazdaság élénkítéséhez és a munkahelyteremtéshez. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) a turizmus szatellit számláit legutóbb 2013-ról készítette el. Ezek alapján a turizmusra jellemző ágazatok bruttó hozzáadott értéke 1 558 milliárd forintot tett ki (2013-as folyóárakon), ami 6,1%-os közvetlen hozzájárulást jelent a GDP-hez, összes hozzájárulása pedig 9,8% volt. 2013-ban a turizmusban közvetlenül foglalkoztatottak száma 346 ezer fő volt, a munkahelyek 9,1%-át a turizmus generálta közvetlenül, a közvetlen és közvetett hatásokat összesítve pedig a nemzetgazdasági foglalkoztatottság 12,0%-át tette ki.

A WTTC (KSH-tól eltérő módszertannal készülő) becslése szerint 2015-ben a turizmus gazdasághoz való közvetlen hozzájárulása nomináláron 1 335,6 milliárd forint (2014-ben 1 252,8 milliárd forint), azaz a GDP 4,0%-a (2014-ben 3,9%), a közvetett hatásokat is magába foglaló hozzájárulása 3 422,2 milliárd forint (2014-ben 3 255,3 milliárd forint), vagyis a GDP 10,4%-a volt. Ez meghaladja a világszintű átlagot (9,8%), valamint az európai országok között is előkelő pozíciót jelent (1. táblázat). 2016-ra a közvetlen és az összes hozzájárulás esetében is növekedést vár a WTTC: a közvetlen hozzájárulás összege 3,1%-kal, a közvetett hatásokat is magában foglaló hozzájárulás összege 2,6%-kal fog emelkedni.

1. táblázat

A turizmus hozzájárulása az egyes országok nemzetgazdaságához, 2015 (a GDP arányában)

Málta, Izland, Grúzia, Horvátország, Montenegró, Albánia, Ciprus, Görögország, Portugália, Spanyolország	16%-nál magasabb
Észtország, Ausztria, Örményország, Szlovénia, Törökország, Bulgária, Egyesült Királyság, Azerbajdzsán, Magyarország (10,4%) , Olaszország	10–16%
Svédország, Bosznia-Hercegovina, Franciaország, Lettország, Németország, Írország, Norvégia, Csehország, Svájc, Dánia, Szerbia, Finnország, Belgium, Szlovákia, Fehéroroszország, Oroszország, Macedónia, Hollandia, Ukrajna, Kazahsztán, Luxemburg, Románia, Litvánia, Lengyelország, Kirgizisztán, Üzbegisztán, Moldova	10%-nál alacsonyabb

Közvetett hatásokat is magába foglaló hozzájárulás

Forrás: WTTC, 2016

¹ A helyzetelemzés során a következő szervezetek jelentéseit, kutatási eredményeit használtuk fel: United Nations World Tourism Organization (UNWTO), European Travel Commission (ETC), World Travel & Tourism Council (WTTC), European Travel Commission (ETC), STR Global Hotel Review, TourMIS, IPK International, Airdna.com, Nemzetgazdasági Minisztérium, Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Magyar Nemzeti Bank (MNB), Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ Zrt.).

Árnyaltabb képet kapunk, ha az egyes vetélytársaink tényleges piaci versenypozíciójához viszonyítjuk a magyar turisztikai ágazat teljesítményét. Például Ausztria és Magyarország turizmusa között nem csak az a különbség, hogy Ausztria GDP-jén belül 15,2%, míg Magyarország GDP-jén belül 10,4% a turizmus kontribúciója hanem az is, hogy Ausztria GDP-je több mint a háromszorosa Magyarországnak. Azaz az osztrák turisztikai ipar által előállított nemzeti össztermék abszolút értékben több mint háromszor annyi, mint a magyar turizmus gazdasági teljesítménye.

A turizmus nemzetgazdasági jelentőségét az adja, hogy ez az egyetlen olyan szektor, amely külföldi tőke nélkül is fenntartható, hazai erőforrásokra alapozva rentábilisan működtethető. A turizmus jellemzően a kis- és középvállalkozások területe, 2015-ben a KSH mintegy 46 ezer egyéni vállalkozást tartott nyilván a turizmus alapágazatban.

A turizmus Magyarországon jelentős mértékben járul hozzá a fizetési mérleg egyensúlyának javításához. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) adatai szerint 2015-ben a nemzetközi utazásokból 4,8 milliárd euró (1 492,6 milliárd forint) devizabevétel származott, 8,9%-kal több mint 2014-ben. Mivel a magyarok által külföldön elköltött összeg ennél jóval kevesebb, a turizmus 3,2 milliárd euróval javította a fizetési mérleg egyensúlyát, és ez az összeg 9,5%-kal magasabb, mint 2014-ben. A szolgáltatás-külkereskedelem bevételi oldalának 24,6%-át a nemzetközi utazások adták.

2. Nemzetközi tendenciák

A nemzetközi turizmus alakulása

A nemzetközi turistaérkezések száma 2015-ben 4,6%-kal nőtt, elérve az 1 186 milliót. A 2015-ös növekedési ütem meghaladja a Turisztikai Világszervezet (UNWTO) 2010 és 2020 közötti évtizedre vonatkozó hosszú távú előrejelzésének éves átlagát (+3,9%).

A nemzetközi turistaérkezések tekintetében a TOP 10 desztináció esetében Mexikó a 10. helyről a 9. helyre került, maga mögé utasítva ezzel Oroszországot (2. táblázat).

A világ nemzetközi turisztikai bevételei 1 260 milliárd USD-t (1 136 milliárd eurót) tettek ki, ami reálértéken (helyi valutákban számítva) 4,4%-kal több, mint 2014-ben.

A turisztikai kiadások alapján felállított sorrend az első 10 országot vizsgálva több változást is mutat 2014-hez képest. Franciaország egy hellyel feljebb került, így 5. lett a rangsorban, ezzel Oroszország a 6. helyre került. Dél-Korea (amely 2014-ben még a 14. helyen volt) a 8. helyre ugrott, megelőzve Olaszországot és Ausztráliát. Az orosz turisztikai kiadások (reálértéken és helyi valutában számítva) 30,7%-kal csökkentek 2015-ben, míg a 2012-től az első helyen található Kína esetében 2015-ben is 24,5%-os növekedést regisztráltak. Említésre méltó továbbá, hogy Hongkong (Kína) (amely 2014-ben még a 15. helyen volt) 2015-ben a 11. helyre lépett elő a nagy turisztikai költségű piacok rangsorában.

A tíz legnagyobb turisztikai kiadással jellemezhető ország közül (reálértéken és helyi valutában számítva) jelentős, 5% fölötti növekedést ért még el az Egyesült Királyság (+8,9%), Dél-Korea (+7,6%), az Egyesült Államok (+7,0%) és Ausztrália (+6,1%).

A nemzetközi turistaérkezések száma, a turisztikai bevételek és kiadások mértéke alapján legjelentősebb országok, 2015*

Ország	Nemzetközi turista-érkezések száma (millió)	Ország	Nemzetközi turisztikai bevételek (milliárd)	Ország	Nemzetközi turisztikai kiadások (milliárd)
1. Franciaország	84,5	1. USA	204,5	1. Kína	292,2
2. USA	77,5	2. Kína	114,1	2. USA	112,9
3. Spanyolország	68,2	3. Spanyolország	56,5	3. Németország	77,5
4. Kína	56,9	4. Franciaország	45,9	4. Egyesült	63,3
5. Olaszország	50,7	5. Egyesült Királyság	45,5	5. Franciaország	38,4
6. Törökország	39,5	6. Thaiföld	44,6	6. Oroszország	34,9
7. Németország	35,0	7. Olaszország	39,4	7. Kanada	29,4
8. Egyesült Királyság	34,4	8. Németország	36,9	8. Dél-Korea	25,0
9. Mexikó	32,1	9. Hongkong (Kína)	36,2	9. Olaszország	24,4
10. Oroszország	31,3	10. Makaó (Kína)	31,5	10. Ausztrália	23,8

* Előzetes adatok.

Forrás: UNWTO

Az UNWTO legfrissebb adatai szerint 2016 első háromnegyed évében 3,7%-os a nemzetközi turistaérkezések számának növekedési üteme az előző év azonos időszakához viszonyítva.

2015-ben az International Air Transport Association (IATA) 6,5%-os növekedésről számolt be a nemzetközi utaskilométer (RPK-) mutató tekintetében, ami a legjobb eredmény az elmúlt 10 év távlatában számított éves átlagos növekedési ütemhez viszonyítva, és a 2014-es növekedésnél (+6,0%) is magasabb. Eközben a load factor mutató is magas maradt: 79,7%-os volt. Az STR Global adatai szerint a szállodaiiparban is jellemzően pozitív évnak számít 2015, a legtöbb régióban és alrégióban nőtt a foglaltság, noha az ADR és a RevPAR mutatók már vegyesebb képet mutattak. A 2016-os év eddigi adatai alapján a legnagyobb emelkedést az Ázsia és Csendes-óceáni térség regisztrálta, ahol 1,8%-kal volt magasabb a foglaltság, mint 2015-ben. Az amerikai régióban 2,3%-os növekedés figyelhető meg a napi átlagárban (ADR) és 2,2%-os a RevPAR (egy szoba egy működési napjára jutó szállásdíj) értékében 2015 azonos időszakához mérten (euróban kifejezve). Ezek a mutatók Európában, az Ázsia és Csendes-óceáni térségben és Közép-Keleti/Afrikai térségben is mind csökkentek.

Európa nemzetközi turizmusának alakulása

Az UNWTO adatai szerint 2015-ben Európában regisztrálták a nemzetközi érkezések 51,2%-át, 607,2 millió érkezést. Európában a növekedési ütem (+4,6%) megegyezik a világszinttel. Az európai alrégiók teljesítménye vegyesen alakult: az európai érkezések 20,8%-át (126,4 millió érkezést) adó Közép- és Kelet-Európában 5,1%-os növekedés figyelhető meg 2014-hez képest. Észak-Európára (75,4 millió érkezés, +6,5%) erősebb, Dél-Európára és a Mediterrán térségre (225,2 millió érkezés, +4,8%) ugyanakkor gyengébb növekedés volt jellemző az előző évhez viszonyítva. Nyugat-Európában 3,4%-os növekedést regisztráltak, ezzel az érkezések száma ott elérte a 180,3 milliót.²

² Nyugat-Európa: Ausztria, Belgium, Franciaország, Hollandia, Németország, Svájc Észak-Európa: Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Írország, Norvégia, Svédország Dél-Európa: Bosznia, Horvátország, Görögország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Szerbia, Szlovénia, Törökország Kelet-Európa: Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia FÁK: Fehéroroszország, Oroszország, Ukrajna.

A nemzetközi turisztikai bevételek tekintetében is Európa részesedése (35,7%; 450,1 milliárd USD) volt a legnagyobb a régiók közül, bár kisebb, mint a turistaérkezésekből való részesedés. 2014-hez képest (helyi valutákban számítva) 2,9%-kal emelkedtek a kontinensen a turisztikai bevételek, ez elmarad a világtól, ami +4,4% volt.

Az Association of European Airlines (AEA) szerint 2015-ben a nemzetközi utasok száma összességében 4,3%-kal, a nemzetközi utaskilométer mutató pedig 4,6%-kal nőtt 2014-hez viszonyítva. 2014-hez képest 10,1 millióval több utas választotta az AEA szervezethez tartozó utasszállítókat. Az AEA legfrissebb adatai szerint 2016 első negyedében 4,5%-kal nőtt az európai légitársaságok kapacitása 2015-hez azonos időszakához képest. A légitársaságok területén erős keresletnövekedés figyelhető meg 2016-ban is. Az utaskilométer (RPK) mutató 3,5%-kal nőtt 2015 első háromnegyedéhez képest. A növekedés motorja elsősorban az erős kereslet az Egyesült Államokból, ami az európai valutákhoz képest erős dollárnak és a kedvező gazdasági körülményeknek köszönhető. A load factor (PLF) hasonlóan alakult, mint 2014-ben és 2015-ben, enyhe visszaesés tapasztalható (2016: 78,0%; 2015:80,9%; 2014: 80,5%). Az alacsony olajár alacsonyabb repülőjegyeket eredményez, így mindkét tényező szerepet játszik a légi utazás iránti kereslet ösztönzésében.

Az STR Global adatai alapján 2016 első kilenc hónapjában Európában a foglaltság mindössze 0,2%-kal nőtt, a napi átlagár ugyanakkor 2,3%-kal csökkent 2016-ban. A RevPAR esetében ez 2,1%-os visszaesést eredményezett. Európa régióinak eredménye ugyanakkor eltérő, Kelet-Európában 5,4%-os volt a foglaltság emelkedése és 0,3%-os az ADR-növekedés, így a RevPAR 5,6%-kal volt magasabb, mint 2015 első kilenc hónapjában. Nyugat-Európában 0,5%-os volt a foglaltság növekedése, az ADR 6,2%-kal, a RevPAR pedig 5,8%-kal csökkent.

Az IPK International felmérése szerint 2015-ben a vizsgált 15 éves és annál idősebb európai népesség összesen 452,5 millió olyan külföldi utazást tett, amely legalább egyéjszakás ott-tartózkodással járt. Továbbra is Nyugat-Európa generálta a legtöbb külföldi utazást: 2015-ben az összes utazás 42%-át, vagyis 189,6 millió utazást. Ezt követi, jelentősen lemaradva – az Egyesült Királyságot és Írországot is magába foglaló – Észak-Európa 110,0 millió utazással (24%). A harmadik helyen – az Oroszország adatait is tartalmazó – Kelet-Európa áll, 87,8 millió utazással (19%). A déli, mediterrán térség lakossága összesen 65,2 millió utazást tett (14%).

2015-ben – hasonlóan a korábbi évekhez – a szabadidős utazások (üdülés, pihenés – holiday) adták az összes külföldi utazás több mint kétharmadát (72%-át). A kissé eltérő utazási szokásokat jelzi, hogy a hagyományos küldőpiacokon, vagyis a történelmi értelemben vett Nyugat-Európában az összes külföldi utazáson belül magasabb a szabadidős célú utazások aránya (75%), mint Kelet-Európában (62%). A szabadidős külföldi utazások száma 1%-kal (+4,6 millió utazás) bővült 2014-hez képest. Miközben a kelet-európaiak által tett szabadidős utazások száma – elsősorban az orosz utazások csökkenése miatt – jelentősen visszaesett (-10%), addig a nyugati és az északi országoké 5, illetve 4%-kal nőtt.

Az európaiak összes külföldi utazásának 82%-át 15 ország, felét 5 ország (Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Hollandia és Olaszország) generálta. Az európaiak összes szabadidős külföldi utazásainak is 85%-át adta az első 15 ország, több mint fele pedig a fent említett 5 országból indult ki. Németország megerősítette pozícióját a legfontosabb európai küldőpiacként: az összes külföldi utazás és ezen belül a szabadidős utazások 18%-át is a németek tették.

3. Magyarország turizmusának alakulása

A válság előtti, 2007-es év szintjét a magyarországi turizmus eredményei – a hazai kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma alapján – először 2011-ben haladták meg, majd

évről-évre tovább javultak. 2015-ben a folyó áron számított szállásdíjbevételek is jelentősen, 52,7%-kal haladták meg a 2007-es szintet, a férőhely-kapacitások pedig 18,7%-kal bővültek.

A turizmus devizaforgalma

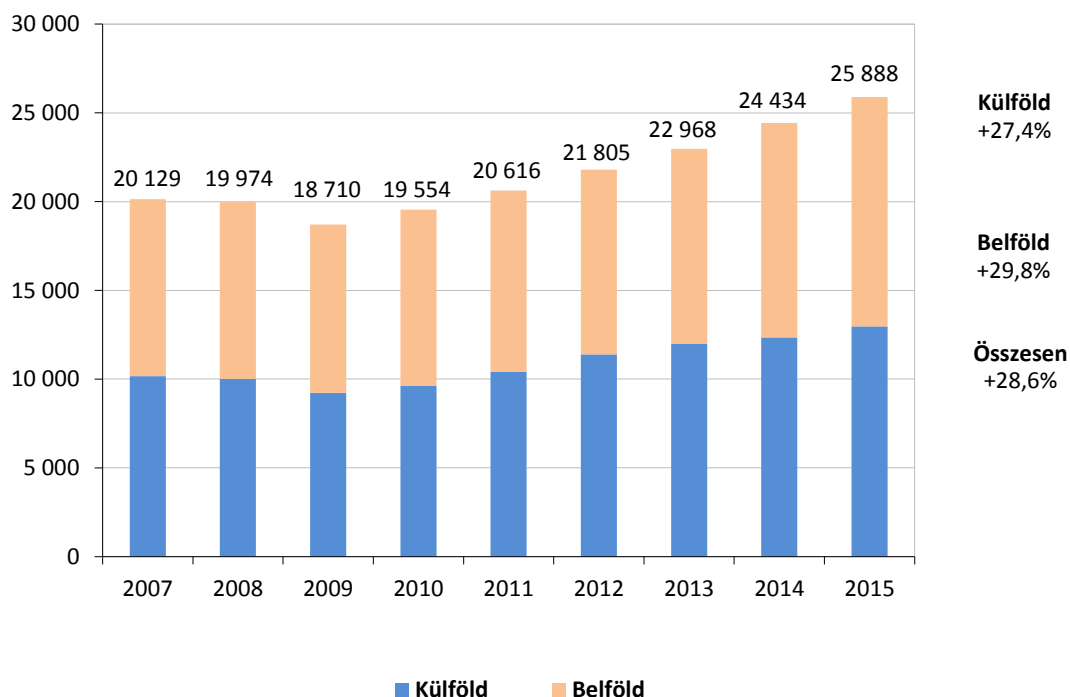
Az MNB által közzétett 2015. évi fizetési mérleg adatok szerint a Magyarországra látogató külföldiek 4 814,1 millió eurót (1 492,6 milliárd forintot) költöttek magyarországi turisztikai szolgáltatásokra. Ez euróban számítva 8,9%-os, forintban számítva pedig 9,3%-os növekedést jelent 2014-hez képest. A külföldre látogató magyarok devizakiadása 1 649,9 millió euró (+7,8%), azaz 511,5 milliárd forint (+8,2%) volt. A bevételek és a kiadások egyenlege 3 164,2 millió eurót (981,1 milliárd forintot) tett ki. Ez euróban számítva 9,5%, míg forintban számítva 9,9%-os javulást jelent 2014-hez viszonyítva. 2015-ben a szolgáltatás-külkereskedelem bevételi oldalának 24,6%-át a nemzetközi utazásokból származó bevételek adták.

2016 első félévében a Magyarországra látogató külföldiek 2 208,4 millió eurót (+6,1%), azaz 690,7 milliárd forintot (+8,0%) költöttek magyarországi turisztikai szolgáltatásokra. A külföldre látogató magyarok devizakiadása 874,7 millió euró (+20,6%), vagyis 273,5 milliárd forint (+22,7%) volt. A bevételek és a kiadások egyenlege 1 333,7 millió eurót (-1,7%), azaz 417,2 milliárd forintot (+0,1%) tett ki.

A kereskedelmi szálláshelyek forgalma

A KSH adatai szerint 2015-ben a kereskedelmi szálláshelyet igénybe vevő vendégek száma (10 402 901 fő) összességében 7,9%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma (25 887 893 éjszaka) 6,0%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva. Az átlagos tartózkodási idő 2,5 éjszaka volt, ami 1,8%-os csökkenést mutat 2014-hez képest. A 2015-ben regisztrált vendégéjszakák száma a 2007-ben mért adatokhoz képest összesen 28,6%-kal emelkedett, ami a belföldi 29,8%-os és a külföldi 27,4%-os növekedésnek köszönhető (1. ábra).

**A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakaszámának alakulása, 2007–2015
(ezer éjszaka)**

Forrás: KSH

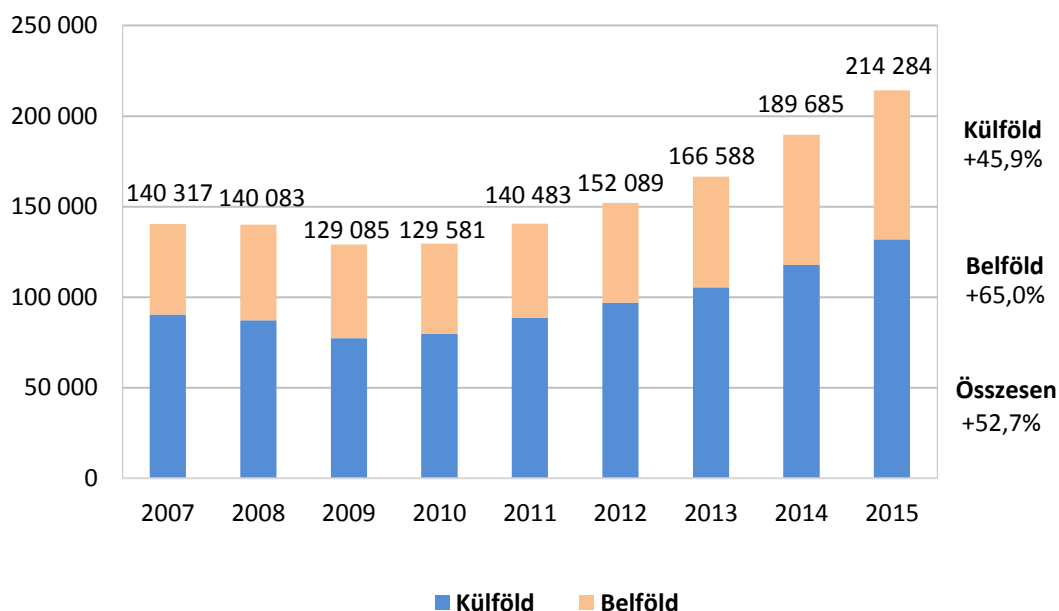
2015-ben a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága átlagosan 44,9% volt.

2015-ben a kereskedelmi szálláshelyek bruttó szállásdíjbevételei 214,3 milliárd forintot tettek ki, a vendégéjszakák számánál (+6,0%) dinamikusabban, 13,0%-kal nőttek. A kereskedelmi szálláshelyek közül a legtöbb szállásdíjbevételek – az összes szállásdíjbevételek 88,7%-a – a szállodákban keletkezett. A szállásdíjbevételek mellett a kereskedelmi szálláshelyek bruttó 78,0 milliárd forint vendéglátásból és további 76,5 milliárd forint egyéb szolgáltatásból³ származó bevételt realizáltak 2015-ben. Így a kereskedelmi szálláshelyeken összesen több mint 368,8 milliárd forint bruttó bevétel keletkezett, ami az előző évhez viszonyítva folyó áron 10,7%-os növekedésnek felel meg. Eközben a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás 2015-re számított árindexe 2,8%-kal magasabb az előző évinél. Ezen belül a szálláshely-szolgáltatás területén 3,7%-os árnövekedést mértek.

2007-hez képest a szállásdíjbevételek terén 52,7%-os növekedés figyelhető meg. A külföldiek 45,9%-kal, a belföldiek pedig 65,0%-kal többet költöttek szállásdíjra (2. ábra).

³ A gyógy- és wellness-szolgáltatásokból, a nonprofit célú szálláshely-szolgáltatás igénybe vevőjétől származó, szállásdíjba foglalt egyéb bevételeket, valamint az üdülési jog után felszámított fenntartási költségeket is tartalmazza.

**A bruttó szállásdíjbevételek alakulása a kereskedelmi szálláshelyeken, 2007–2015
(millió forint)**

Forrás: KSH

2015-ben a vendégéjszakák 75,4%-át regisztráló szállodák vendégforgalma a kereskedelmi szálláshelyekhez hasonlóan kedvezően alakult: a vendégek száma (8 096 344 fő) 7,7%-kal, a vendégéjszakák száma (19 507 275 éjszaka) pedig 5,7%-kal nőtt 2014-hez képest. A szállodák szobakapacitás-kihasználtsága ebben az évben 53,9% volt, a gyógyszállodákban 61,8%-os kapacitás-kihasználtságot mértek.

A szállodák átlagosan 17 431 forintos bruttó átlagárral működtek 2015-ben. A legmagasabb bruttó átlagár az öt- (38 294 forint) és négycsillagos (16 975 forint), valamint a kategória nélküli (17 995 forint) és a gyógyszállodákat (16 686 forint) jellemezte. Az egy kiadható szobára jutó bruttó árbevétel (bruttó RevPAR) 9 391 forint volt a szállodákban, a legmagasabb mutatót itt is az ötcsillagos (26 376 forint) és a négycsillagos (10 759 forint), valamint a gyógyszállodákban (10 312 forint) mérték.

A KSH előzetes adatai szerint a 2016. január–októberi időszakban a kereskedelmi szálláshelyet igénybe vevő vendégek száma 6,1%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 5,9%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva: 9,6 millió vendég 24,2 millió vendégéjszakát töltött el a kereskedelmi szálláshelyeken.

2016 első tíz hónapjában a kereskedelmi szálláshelyek bruttó szállásdíjbevételei 204,2 milliárd forintot (+9,5%) tettek ki, a vendégéjszakák számánál is dinamikusabban nőttek. A szállásdíjbevételek 88,7%-a szállodákban keletkezett. A vendéglátásból és az egyéb szolgáltatásokból származó bevételeket is figyelembe véve a kereskedelmi szálláshelyeken összesen 341,5 milliárd forint bruttó bevétel keletkezett (+7,9%). A vendégéjszakák 74,1%-át regisztráló szállodák vendégforgalma a kereskedelmi szálláshelyekhez hasonlóan kedvezően alakult: a vendégek száma (7,4 millió fő) 6,4%-kal, a vendégéjszakák száma (17,9 millió éjszaka) pedig 6,1%-kal nőtt 2015 azonos időszakához képest.

A magyarországi belföldi turizmus jellemzői és alakulása

A KSH adatai szerint az előző évhez képest 2015-ben 2,7%-kal nőtt a magyar lakosság által tett többnapos belföldi utazások száma, ami így megközelíti a 15,3 millió utazást. Ezek 74,2%-a 1–3 éjszakás utazás (+4,2%), 34,8%-a 4 vagy több éjszakás (-1,3%) utazás volt. Többnapos belföldi utazáson összesen csaknem 62,0 millió napot töltöttek el a magyarok (0,9%-kal többet, mint 2014-ben). Az 1–3 éjszakás utazásokhoz kapcsolódó tartózkodási idő, ami a teljes tartózkodási idő 55,1%-át teszi ki, 5,2%-kal nőtt, a 4+ éjszakás utazásokhoz kapcsolódó tartózkodási idő pedig 3,9%-kal esett vissza. 2015-ben a többnapos belföldi utazások során a magyar lakosság összesen 307,4 milliárd forintot költött, ami 2014-hez képest 4,4%-os növekedésnek felel meg. Az 1–3 éjszakás utazások során kiadott összegek az átlagosnál dinamikusabban, 13,4%-kal emelkedtek, a 4+ éjszakás utazások esetén a költség viszont 5,2%-os csökkenést mutatott az előző év azonos időszakához képest. Ugyanekkor a turisztikai célú külföldi látogatásokra a magyarok összesen 507,3 milliárd forintot (+11,6%), a többnapos turistautakra 485,0 milliárd forintot (+12,9%) fordítottak.

A KSH adatai szerint legalább egyéjszakás távolléttel járó belföldi utazáson a magyar lakosság körülbelül fele (48,1%) vesz részt. A belföldi utazásból való kimaradás okát jellemzően az anyagiakban jelölik meg (az utazásból kimaradók 46,0%-a említette), amit az egészségügyi okok (27,3%) és a munkából adódó kötelezettségek követnek (16,8%). 2014-hez képest nőtt azoknak az aránya, akik az anyagi nehézségeket említették az utazásból való kimaradás okaként, ahogyan az egészségügyi korlátokat említők aránya is nőtt, a munkából adódó kötelezettségeket említők aránya pedig szintén nagyobb volt.

A többnapos belföldi utazások⁴ időtartama alapján a legnépszerűbb úti cél a Balaton turisztikai régió volt 2015-ben: összesen 14,6 millió napot töltöttek itt a magyarok, 2,4%-kal kevesebbet, mint 2014-ben. A második „helyezett” a Budapest–Közép-Dunavidék régió 10,4 millió nappal, 2015-ben az ebben a régióban töltött idő 7,8%-kal kevesebb volt, mint 2014-ben. A dobogó harmadik fokára Észak-Magyarország került 7,3 millió (-0,5%) nappal (3. ábra). A kiadásokat figyelembe véve kissé eltérően alakul a sorrend: 1. Balaton, 2. Észak-Magyarország, 3. Budapest–Közép-Dunavidék.

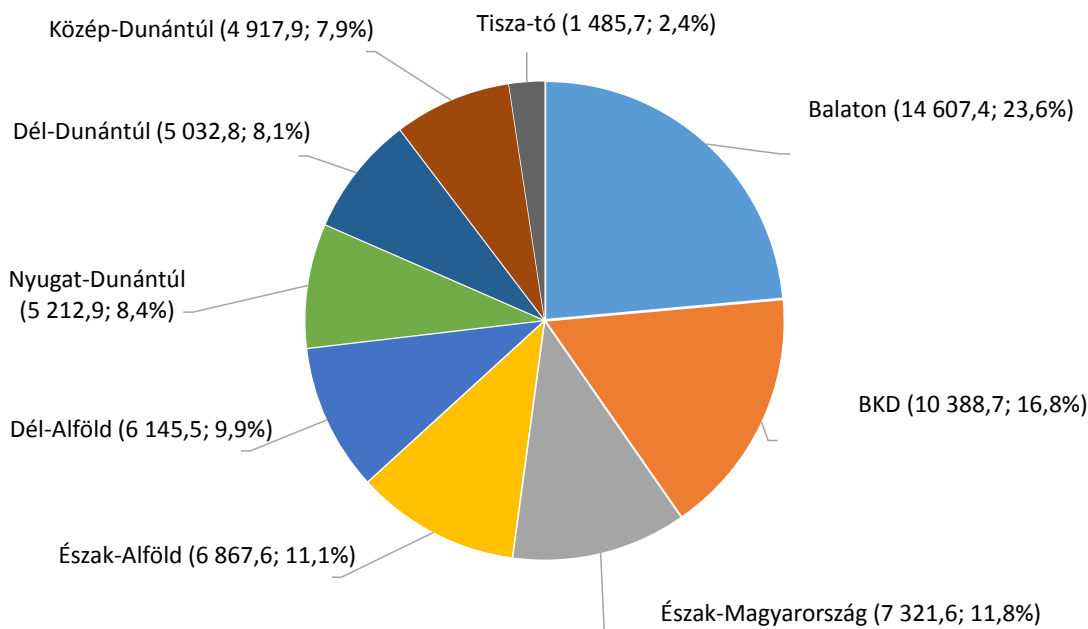
Az átlagos tartózkodási idő a Balatonnál (5,2 nap) és a Tisza-tónál (4,0 nap) volt a leghosszabb. Az egy fő egy napjára jutó költség a Nyugat-Dunántúlon (6461 forint) és a Balatonon (6298 forint) volt a legmagasabb.

A belföldi utazások során továbbra is az a legjellemzőbb, hogy az úti cél vagy a saját régióban, vagy valamely szomszédos régióban található, továbbá mindenhol népszerű a Balaton és a Budapest–Közép-Dunavidék régió is. A hosszabb, legalább 5 éjszakás utazások legkedveltebb úti célja – Észak-Magyarország – kivételével valamennyi tervezési-statisztikai régióban a Balaton (turisztikai) régió.

Valamennyi turisztikai régióban a rokonok, barátok, ismerősök meglátogatása a legfontosabb motiváció, kivéve a Balatonnál, ahol a szórakozás, pihenés, üdülés, sport. A második helyen – a Balaton kivételével – a szórakozás áll. A harmadik legnépszerűbb utazási cél – a Budapest–Közép-Dunavidék és a Közép-Dunántúl kivételével – az egészségmegőrzés. Utóbbi két régióban a hobbi jellegű munkavégzés a harmadik hely. Mivel a belföldi utazások esetében jelentős szerepe van a rokon, barát, ismerős meglátogatása (VFR) valamint a hobbi jellegű munkavégzés motivációnak, ezért érdemes az adatokat megvizsgálni ezen motivációk nélkül is. Ezt a szűkebb kört – azaz a kifejezetten turisztikai motivációval történő utazásokat vizsgálva – még jelentősebb növekedés figyelhető meg: 2015-ben az utazások számában 6,7%-os, az eltöltött idő esetében 1,2%-os, a kiadások tekintetében pedig 4,1%-os volt az emelkedés 2014-hez képest.

⁴ Az egynapos belföldi utazások részletes adatait a KSH nem méri.

**A többnapos belföldi utazások megoszlása időtartam és az úti cél régiója szerint 2015-ben
(ezer nap)**

Forrás: KSH

A legfontosabb motivációval összhangban továbbra is a legnépszerűbb szálláshely a rokonok, barátok, ismerősök által biztosított szálláshely volt, az utazások 52,2%-ában itt szálltak meg a belföldön utazók. 2014-ben ez az arány még 53,4% volt. Szállodát 25,0%-ban, saját nyaralót, házat 9,9%-ban vettek igénybe. (2014-ben szállodában 23,2%-ban, saját nyaralóban 10,2%-ban szálltak meg.) Az utazáson eltöltött napokat figyelembe véve kissé nagyobb, 25,9%-os volt a szállodák részesedése.

2016-ról az első háromnegyed éves adatok állnak rendelkezésre, ekkor a turisztikai célú többnapos belföldi utazások száma (11,4 millió utazás) 3,6%-kal csökkent 2015 azonos időszakához képest. 2016 szeptember végéig belföldi utazásaik során a magyarok 48,0 millió napot töltöttek távol otthonuktól, ez az előző év azonos időszakához képest 3,4%-os csökkenésnek felel meg. Ezen belül az 1–3 éjszakás utazásokhoz kapcsolódó tartózkodási idő, ami a teljes tartózkodási idő 51,9%-át teszi ki, 2,5%-kal csökkent, a 4+ éjszakás utazásokhoz kapcsolódó tartózkodási idő pedig 4,5%-kal esett vissza. 2016 első háromnegyedéve során a magyarok 246,3 milliárd forintot (+1,4%) költöttek belföldi többnapos utazásaik során. Az 1–3 éjszakás utazások során kiadott összegek az átlagosnál dinamikusabban, 5,7%-kal emelkedtek, a 4+ éjszakás utazások esetén a költség viszont 3,1%-os csökkenést mutatott az előző év azonos időszakához képest.

Ugyanakkor a VFR és hobbi tevékenység motiváció nélküli adatok – azaz a kifejezetten turisztikai motivációval történő utazások adatai – emelkedést mutatnak: az utazások számában 1,5%-os, az eltöltött idő esetében 1,3%-os, a kiadások tekintetében pedig 3,4%-os növekedés figyelhető meg 2015 azonos időszakához képest.

2015-ben a kereskedelmi szálláshelyeken a keresletfelmérésből származó adatokhoz képest kedvezőbb tendenciákat tapasztaltunk. A KSH adatai szerint 2015-ben a belföldi vendégek száma

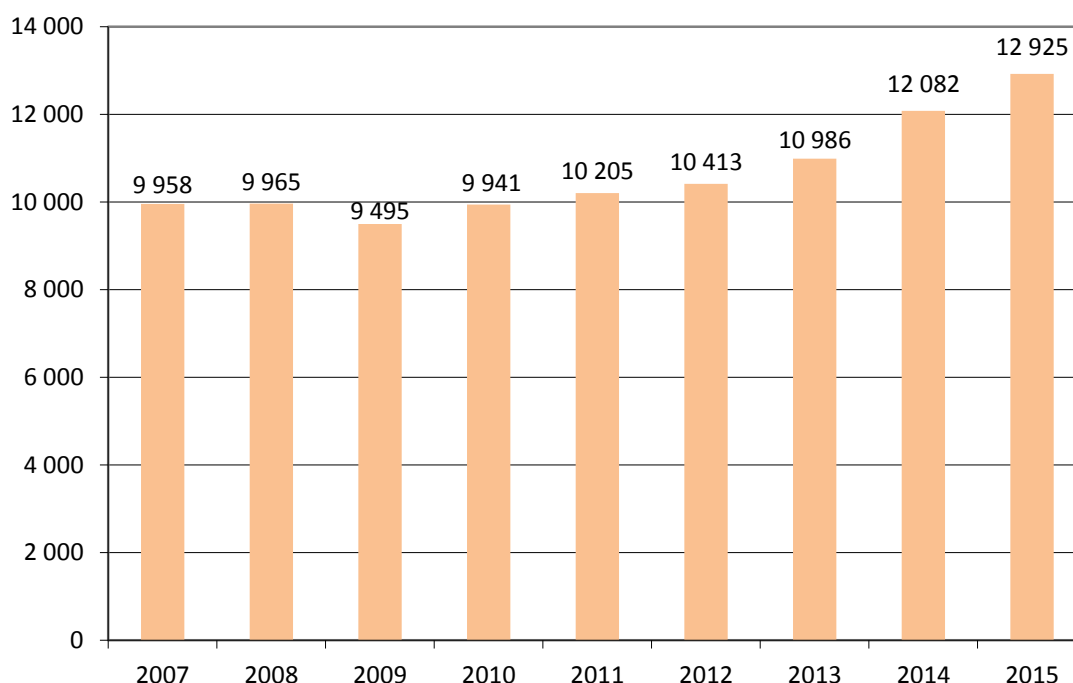
(5 474 390 fő) 9,0%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma (12 925 498 éjszaka) 7,0%-kal nőtt az előző évhez képest. A belföldiek átlagos tartózkodási ideje 2,4 éjszaka (-1,9%) volt. A 2009-től hat éven át folyamatosan tapasztalt növekedésnek köszönhetően a 2015-ben regisztrált belföldi vendégéjszakák száma a 2007-ben mért adatokhoz képest összességében 29,8%-kal volt magasabb (4. ábra).

A szállodák belföldi forgalmában jelentős növekedést regisztráltak: a belföldi vendégek száma 9,9%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma 7,6%-kal nőtt, a növekedés mértéke mindkét esetben valamivel meghaladja a kereskedelmi szálláshelyek átlagát.

2015-ben a kereskedelmi szálláshelyek belföldiektől származó bruttó szállásdíjbevétele 14,4%-kal, a szállodák belföldiektől származó szállásdíjbevétele 15,0%-kal nőtt.

4. ábra

**A belföldi vendégéjszakák számának alakulása Magyarországon, 2007–2015
(ezer éjszaka)**

Forrás: KSH

2015-ben a Széchenyi Pihenőkártya tulajdonosok 17 625,2 millió forint értékben (+7,9% az előző évhez képest) fizettek ezen fizetőeszközzel a kereskedelmi szálláshelyeken, ami a belföldi szállásdíjak (82 288,8 millió forint) 21,4%-ával volt egyenértékű. A működő kereskedelmi szálláshelyek jelentése alapján 2015 decemberében 1 711 kereskedelmi szálláshely fogadott el fizetőeszközként Széchenyi Pihenőkártyát.

A KSH előzetes adatai szerint 2016 első tíz hónapjában a belföldi vendégek száma (5,0 millió fő) 6,0%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma (12,1 millió éjszaka) 6,4%-kal emelkedett 2015 első tíz hónapjához képest a kereskedelmi szálláshelyeken. A szállodákban a belföldi vendégek száma 6,7%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma 7,2%-kal nőtt. A belföldiektől származó szállásdíjbevétele a kereskedelmi szálláshelyeken 9,7%-kal, a szállodákban pedig 12,0%-kal bővült.

2016 októberében 1 884 kereskedelmi szálláshely fogadott el fizetőeszközként Széchenyi Pihenőkártyát. 2016 első tíz hónapjában a Széchenyi Pihenőkártya tulajdonosok 16,1 milliárd forint értékben fizettek ezen fizetőeszközzel a kereskedelmi szálláshelyeken, ami 3,0%-os növekedés 2015 azonos időszakához képest.

Az egyéb szálláshelyek⁵ továbbra is elsősorban a belföldi vendégek körében népszerűek, minden turisztikai régióban a belföldi vendégforgalom túlsúlya volt megfigyelhető, kivéve a Budapest–Közép-Dunavidék régióban. 2015-ben az összes vendégéjszaka 59,0%-a származott a hazai vendégektől. Ennek eredményeként országosan 1 043 ezer belföldi vendég több mint 3,2 millió vendégéjszakát töltött el az egyéb szálláshelyeken. A belföldi vendégéjszakák aránya a Tisza-tónál (90,8%), a Közép-Dunántúlon (87,5%), a Dél-Alföldön (87,4%) és Észak-Magyarországon (80,6%) kiemelkedően magas volt.

A beutazó turizmus jellemzői és alakulása

2015-ben a Magyarországra érkező külföldi látogatók száma (48,3 millió fő) összességében 5,1%-kal, ezen belül a többnapos látogatóké (14,3 millió fő) 17,9%-kal nőtt. 2015-ben a Magyarországra érkező összes látogató 41,8%-a, a többnapos látogatók 86,7%-a érkezett turisztikai céllal. A többnapos látogatásokon belül a szabadidős turizmus dominált (78,4%), az üzleti turizmus 8,3%-ot tett ki. A turisták mellett további 28,2 millió látogató érkezett, többségük egynapos tranzitutas vagy egy napra érkező bevásárló volt.

Így összesen 20,2 millió külföldi turista látogatott Magyarországra, számuk 17,0%-kal nőtt 2014-hez képest. A turisták 61,5%-a több napig tartózkodott az országban. A több napra érkező turisták száma 22,2%-kal, az egynapos turisták száma pedig 9,6%-kal nőtt 2015-ben.

A turisták körében a fizető szálláshelyek mellett népszerűek az ingyenes szálláslehetőségek is. A legtöbb turista a július–szeptemberi és az április–júniusi időszakban keresi fel hazánkat. A legfontosabb motivációk: rokon- és barátlátogatás, városlátogatás, egészségturizmus, üdülés és hivatásturizmus.

A turisták átlagosan 4,0 napot töltöttek el hazánkban 2015-ben. A többnapos turisztikai célú utazások főbb célpontjai Budapest, Nyugat-Dunántúl és a Balaton régiók voltak.

2015-ben a Magyarországra érkező turisták fogyasztása összesen 1 235,1 milliárd forintot tett ki, ami 15,4%-os növekedést jelent 2014-hez képest. Ezen belül a több napra érkezők 1 144,5 milliárd forintot (+15,0%), az egynapos turisták 90,5 milliárd forintot költöttek (+20,4%).

Magyarország összes utasforgalmi-export bevétele 2015-ben 1 607,7 milliárd forintot tett ki. Az utasforgalmi export 76,8%-a – 1 235,1 milliárd forint – származott a turisztikai céllal érkezőktől.

A turisztikai fogyasztás költsélemek szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy a több napra érkező külföldi látogatók a kiadások 39,5%-át szállás- és vendéglátó szolgáltatásokra fordították.

A Magyarországra látogató külföldiekre vonatkozó főbb mutatók alakulását a 3. táblázatban foglaltuk össze.

⁵ Egyéb (üzleti célú) szálláshelyek: szálláshely-szolgáltatás céljára hasznosított, a kereskedelmi szálláshely kategóriába nem tartozó, nem kizárólag szálláshely-szolgáltatás rendeltetéssel létesített önálló épület, vagy annak lehatárolt része, ahol az e célra hasznosított szobák száma legfeljebb nyolc, az ágyak száma legfeljebb tizenhat. (A 239/2009 (X.20.) Kormányrendelet értelmében a magán szálláshely kategória helyett az egyéb szálláshely kategória lépett életbe.)

A Magyarországra érkező látogatók legfontosabb mutatóinak alakulása

	2014	2015	Változás 2015/2014
Látogatók száma (ezer fő)	45 984	48 345	+5,1%
Ebből: egynapos látogatók (ezer fő)	33 844	34 029	+0,5%
többnapos látogatók (ezer fő)	12 140	14 316	+17,9%
Turisztikai motivációval érkező látogatók száma (ezer fő)	17 253	20 189	+17,0%
Ebből: turisztikai motivációval érkező egynapos látogatók száma (ezer fő)	7 095	7 778	+9,6%
turisztikai motivációval érkező többnapos látogatók száma (ezer fő)	10 158	12 410	+22,2%
Ebből: szabadidős céllal érkező turisták száma (ezer fő)	16 049	18 860	+17,5%
üzleti céllal érkező turisták száma (ezer fő)	1 204	1 329	+10,4%
Látogatók összes költsége (millió forint)	1 459 534	1 607 668	+10,1%
Ebből: egy napra érkező látogatók költsége (millió forint)	383 496	385 246	+0,5%
több napra érkező látogatók költsége (millió forint)	1 076 038	1 222 422	+13,6%
Turisztikai célú látogatók összes kiadása (millió forint)	1 070 284	1 235 096	+15,4%
Turisztikai célú látogatók egy utazásra jutó átlagos kiadása (forint)	62 035	61 177	-1,4%
Turisztikai motivációval érkező egynapos látogatók költsége (millió forint)	75 230	90 555	+20,4%
Turisztikai motivációval érkező egynapos látogatók egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	10 063	11 642	+9,8%
Turisztikai motivációval érkező többnapos látogatók költsége (millió forint)	995 054	1 144 541	+15,0%
Turisztikai motivációval érkező többnapos látogatók egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	97 958	92 227	-5,8%
Szabadidős céllal érkező turisták költsége (millió forint)	938 933	1 076 188	+14,6%
Szabadidős céllal érkező turisták egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	58 504	57 062	-2,5%
Üzleti céllal érkező turisták költsége (millió forint)	131 351	158 908	+21,0%
Üzleti céllal érkező turisták egy utazásra jutó átlagos költsége (forint)	109 096	119 570	+9,6%

Forrás: KSH

2016 első háromnegyedében a Magyarországra érkező külföldi látogatók száma az előző év azonos időszakához képest 10,0%-kal, 41,0 millió főre emelkedett. Az egynapos látogatók száma 11,2%-kal, a többnapos látogatóké 7,1%-kal bővült. A turisztikai céllal érkező látogatók száma (16,9 millió fő) 7,9%-kal, ezen belül az egynapos turistáké (6,4 millió fő) 5,1%-kal, a többnapos turistáké (10,5 millió fő) 9,8%-kal nőtt. A szabadidős turizmusban részt vevők száma (15,8 millió fő) 8,0%-kal, az üzleti turizmusban részt vevőké (1,0 millió fő) 6,2%-kal nőtt 2015 első háromnegyedéhez viszonyítva.

2016 első kilenc hónapjában a turisták kiadásai 1 016,1 milliárd forintot tettek ki, 5,1%-kal növekedtek. Ezen belül az egynapos turisták kiadásai (68,3 milliárd forint) 0,3%-kal, a többnapos turisták kiadásai (947,8 milliárd forint) 5,5%-kal emelkedtek. A szabadidős turizmusból származó bevételek (905,8 milliárd forint) 6,8%-kal nőttek, az üzleti szegmens bevétele (110,3 milliárd forint) pedig 6,7%-kal csökkent 2015 első háromnegyedéhez viszonyítva.

A legfontosabb küldőországok meghatározása többféle szempont szerint történhet: a kereskedelmi szálláshelyek vendég- vagy vendégéjszakaszáma, a Magyarországra érkező turisták száma, illetve a Magyarországra több napra érkező turisták száma alapján. Mivel a turisztikai bevételeket tekintve a többnapos látogatások jelentősebb szerepet játszanak, jelen elemzésünkben a 2015. évi többnapos turisztikai célú látogatások száma, valamint a kereskedelmi szálláshelyek 2015. év vendégéjszakaszáma

szerint legfontosabb tizenöt országot vizsgáljuk részletesen. Ezek között természetesen átfedések is vannak: Ausztria és Németország mindkét tekintetben az élbolyban szerepel (4. táblázat).

4. táblázat

Magyarország legfontosabb küldőpiacai*

Helyezés 2011-ben	Helyezés 2012-ben	Helyezés 2013-ben	Helyezés 2014-ben	Helyezés 2015-ben	Küldőpiac	Több napra érkező turisták száma (ezer fő)		Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (ezer éjszaka)		
						2015	Részesedés	2015	Részesedés	2015/2014
1.	1.	1.	1.	1.	Németország	1 899	15,3%	1 963 119	15,1%	-2,3%
2.	2.	2.	4.	2.	Egyesült Királyság	480	3,9%	891 358	6,9%	+18,2%
4.	4.	3.	2.	3.	Ausztria	1 088	8,8%	791 675	6,1%	+2,5%
6.	5.	4.	6.	4.	Csehország	792	6,4%	690 915	5,3%	+8,7%
3.	3.	5.	5.	5.	Olaszország	338	2,7%	682 007	5,3%	+6,3%
5.	6.	6.	8.	6.	USA	593	4,8%	656 140	5,1%	+14,7%
8.	7.	7.	7.	7.	Lengyelország	418	3,4%	626 407	4,8%	+5,3%
11.	9.	8.	3.	8.	Oroszország	159	1,3%	566 164	4,4%	-25,8%
9.	10.	10.	9.	9.	Románia	1 583	12,8%	467 284	3,6%	+7,9%
7.	8.	9.	10.	10.	Hollandia	255	2,1%	414 806	3,2%	+1,7%
10.	11.	11.	11.	11.	Franciaország	209	1,7%	414 406	3,2%	+5,0%
13.	13.	13.	12.	12.	Szlovákia	1 533	12,4%	373 081	2,9%	9,4%
12.	12.	12.	13.	13.	Spanyolország**	241	1,9%	358 315	2,8%	+9,6%
17.	17.	18.	14.	14.	Izrael	110	0,9%	291 868	2,3%	+13,8%
18.	16.	17.	17.	15.	Svédország	143	1,2%	252 054	1,9%	+12,1%

*Sorrend a 2015-ös vendégéjszakák száma alapján.

**A Spanyolországból és Portugáliából érkező többnapos turisták száma 241 ezer fő.

Forrás: KSH

Az 5. táblázatban a vendégéjszakaszám szerinti legfontosabb küldőpiacainkról érkező látogatók 2015. évi mutatóit foglaltuk össze. Eszerint a turisztikai motivációval érkezők aránya a legfontosabb európai küldőországok közül az Egyesült Királyság (82,0%), Hollandia (72,6%) és Németország (64,9%) esetében volt a legmagasabb. Az összes vizsgált országnál megfigyelhető a szabadidős turizmus dominanciája (86% feletti, az Egyesült Királyság esetében 86,7%), üzleti céllal legtöbbször a britek (13,1%), a lengyelek (11,0%) és a németek (9,1%) közül látogatnak Magyarországra.

A rokon- és barátlátogatás mint motiváció aránya a turisták körében Románia esetében volt a legmagasabb (52,1%), de Olaszország (37,5%), Szlovákia (32,2%) és Németország (25,7%) esetében is ez volt a legfőbb turisztikai motiváció. Egészségturizmus céljából arányaiban a legtöbbször Ausztriából (31,2%) és Hollandiából (28,6%) érkeznek. Lengyelországból (49,3%) és Csehországból (46,1%) a legtöbbször üdülés, pihenés céljából érkeznek.

A turisták átlagosan 4,0 napot, a több napra érkező turisták pedig átlagosan 5,8 napot töltöttek el hazánkban 2015-ben. A leghosszabb időt átlagosan a holland turisták (8,9 nap), az olaszok (8,3 nap), a németek (7,5 nap), a lengyelek (6,5 nap) és a britek (5,6 nap) töltötték Magyarországon. A szomszédos országokra (Ausztriára, Romániára és Szlovákiára) alacsonyabb átlagos tartózkodási idő jellemző.

A több napra érkező turisták száma 2015-ben Németország (1 899 ezer fő), Románia (1 583 ezer fő), Szlovákia (1 533 ezer fő), Ausztria (1 088 ezer fő), Csehország (792 ezer fő) és az Egyesült Királyság (480 ezer) esetében volt a legnagyobb. A többnapos turisztikai célú látogatások aránya az Egyesült Királyság (99,6%), Németország (98,7%), Olaszország (98,3%), Hollandia (97,3%), Lengyelország (96,1%) és Csehország (91,6%) esetében volt meghatározó. A Szlovákiából (33,5%) és az Ausztriából érkező turisták körében (26,3%) volt a legkisebb a többnapos látogatások aránya.

Az európai turisták közül a németek költöttek összességében a legtöbbet (184,0 milliárd forint), őket az osztrákok (123,6 milliárd forint), a britek (69,9 milliárd forint) és a csehek (60,5 milliárd forint) követték. A fejenkénti és naponkénti átlagkiadást tekintve a legtöbbet az Egyesült Királyságból (26,0 ezer Ft), a Hollandiából (15,4 ezer Ft), a Németországból (12,8 ezer Ft) és a Csehországból (13,6 ezer Ft) érkezők turisták költötték. Románia (7,7 ezer Ft) és Szlovákia (7,0 ezer Ft) esetében regisztráltak a legalacsonyabb egy fő egy napjára jutó költést, összefüggésben az egynapos utazások magasabb arányával és az utazások legfontosabb motivációjával.

Érdemes megvizsgálni az európai (15 éves és annál idősebb) lakosság utazásait vizsgáló IPK felmérés eredményeit is. Eszerint Románia hazánk legfontosabb küldőpiaca, amely az utazásokból 19,7%-kal, a szabadidős utazásokból 16,2%-kal részesedett 2015-ben. Az első három küldőpiac (Románia, Németország és Szlovákia) adta a magyarországi beutazások közel felét (5. táblázat).

Magyarország legfontosabb küldőpiacainak főbb keresletfelmérési adatai 2015

	Ausztria	Cseh-ország	Egyesült Királyság	Hollandia	Lengyel-ország	Német-ország	Olasz-ország	Románia	USA	Orosz-ország
Összes látogató (ezer fő)	7 812	1 437	588	361	1 934	2 963	688	9 038	603	187
Turisztikai motivációval érkező látogatók (ezer fő)	4 133	865	482	262	435	1 924	344	2 389	593	159
Turisztikai motivációval érkezők aránya az összes látogatón belül (%)	52,9%	60,2%	82,0%	72,6%	22,5%	64,9%	50,0%	26,4%	98,3%	85,0%
Turisztikai motivációból: szabadidős turizmus (ezer fő)	4 061	847	418	245	388	1 749	328	2 297	496	102
Szabadidős turisztikai motivációval érkezők aránya az összes turista számán belül (%)	98,3%	97,9%	86,7%	93,5%	89,2%	90,9%	95,3%	96,1%	83,6	64,2%
Turisztikai motivációból: üzleti turizmus (ezer fő)	72	19	63	17	48	175	16	92	97	57
Üzleti turisztikai motivációval érkezők aránya az összes turista számán belül (%)	1,7%	2,2%	13,1%	6,5%	11,0%	9,1%	4,7%	3,9%	16,4%	35,8%
Több napra érkező turisztikai célú látogatók (ezer fő)	1 088	792	480	255	418	1 899	338	1 583	593	159
A többnapos utazók aránya a turisztikai célú látogatókon belül (%)	26,3%	91,6%	99,6%	97,3%	96,1%	98,7%	98,3%	66,3%	100%	100%
2-4 napos turisztikai célú látogatók (ezer fő)	566	367	234	50	144	734	85	1 005	349	53
5 és több napos turisztikai célú látogatók (ezer fő)	522	426	246	205	274	1 165	252	578	244	106
Turisztikai célú látogatók összes kiadása (millió forint)	123 574	60 847	69 908	35 925	30 043	183 977	35 933	58 694	132 015	37 402
Turisztikai célú látogatók átlagos tartózkodási ideje (nap)	2,2	5,2	5,6	8,9	6,5	7,5	8,3	3,2	7,2	6,8
Egy fő egy napi költése (fő/nap/ezer forint)	13,4	13,6	26,0	15,4	10,6	12,8	12,6	7,7	30,9	34,5
Turisztikai célú látogatók főbb motivációi (%)	gyógy- és egészség-turizmus (31,2%)	üdülés, pihenés (46,1%)	város-nézés, körutazás (47,8%)	gyógy- és egészség-turizmus (28,6%)	üdülés, pihenés (49,3%)	rokon-, barát-látogatás (25,7%)	rokon-, barát-látogatás (37,5%)	rokon-, barát-látogatás (52,1%)	város-nézés, körutazás (60,0%)	hívás-turizmus (35,8%)
	város-nézés, körutazás (27,8%)	gyógy- és egészség-turizmus (21,4%)	rokon-, barát-látogatás (16,6%)	rokon-, barát-látogatás (26,0%)	rokon-, barát-látogatás (17,4%)	város-nézés, körutazás (19,2%)	város-nézés, körutazás (37,2%)	üdülés, pihenés (17,7%)	rokon-, barát-látogatás (21,1%)	város-nézés, körutazás (34,0%)
	rokon-, barát-látogatás (23,4%)	város-nézés, körutazás (14,5%)	hívás-turizmus (13,1%)	üdülés, pihenés (15,3%)	város-nézés, körutazás (9,4%)	üdülés, pihenés (16,1%)	gyógy- és egészség-turizmus (5,5%)	város-nézés, körutazás (8,4%)	hívás-turizmus (16,4%)	gyógy- és egészség-turizmus (13,8%)

A magyarországi utazások számának alakulása 2015-ben*

Utazások				Szabadidős utazások			
Rangsor	Ország	Utazások száma (ezer)	Megoszlás	Rangsor	Ország	Utazások száma (ezer)	Megoszlás
1.	Románia	1 352	19,7%	1.	Románia	716	16,2%
2.	Németország	1 118	16,3%	2.	Németország	554	12,6%
3.	Szlovákia	609	8,9%	3.	Szlovákia	416	9,4%
4.	Csehország	526	7,7%	4.	Csehország	377	8,5%
5.	Ausztria	444	6,5%	5.	Ausztria	335	7,6%
6.	Lengyelország	327	4,8%	6.	Egyesült Királyság	223	5,1%
7.	Egyesült Királyság	310	4,5%	7.	Lengyelország	213	4,8%
8.	Olaszország	206	3,0%	8.	Olaszország	165	3,7%
9.	Oroszország	204	3,0%	9.	Oroszország	165	3,7%
10.	Horvátország	193	2,8%	10.	Spanyolország	124	2,8%
11.	Szerbia	162	2,4%	11.	Franciaország	123	2,8%
12.	Franciaország	160	2,3%	12.	Hollandia	123	2,8%
13.	Spanyolország	143	2,1%	13.	Horvátország	116	2,6%
14.	Hollandia	142	2,1%	14.	Szerbia	105	2,4%
15.	Szlovénia	121	1,8%	15.	Szlovénia	92	2,1%
16.	Svédország	102	1,5%	16.	Svédország	85	1,9%
17.	Svájc	88	1,3%	17.	Belgium	70	1,6%
18.	Ukrajna	88	1,3%	18.	Svájc	61	1,4%
19.	Belgium	87	1,3%	19.	Bulgária	43	1,0%
20.	Bulgária	71	1,0%	20.	Finnország	41	0,9%
	Összesen	6 849	100,0%		Összesen	4 412	100,0%

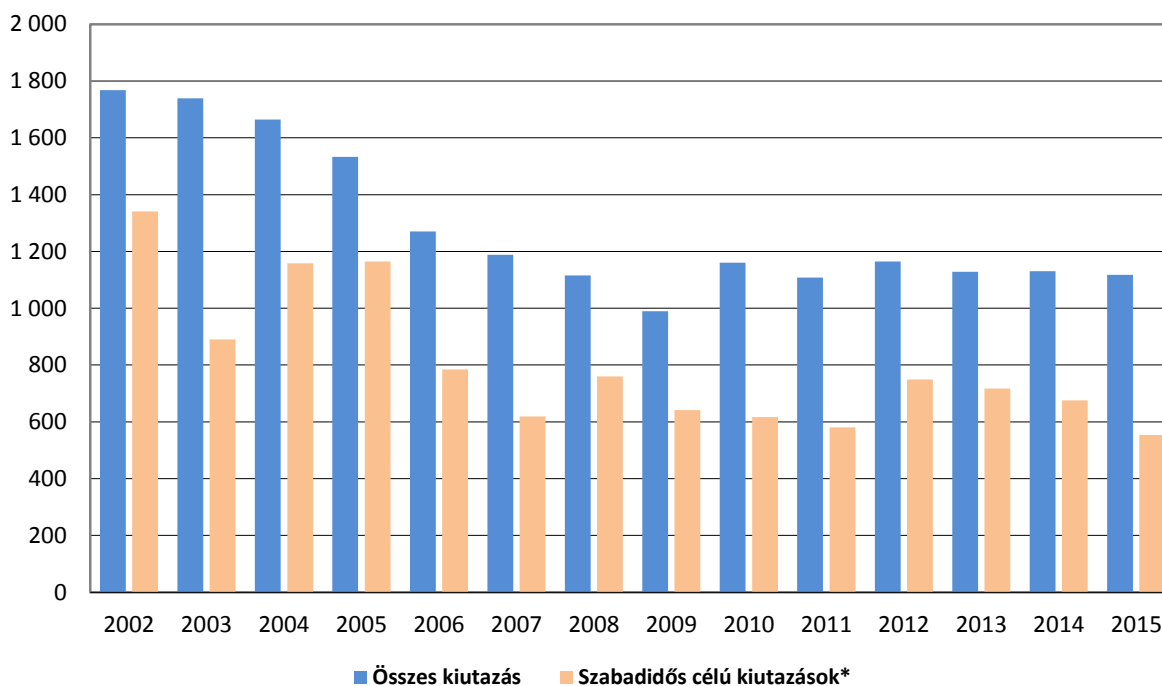
*Megjegyzés: az IPK adatai reprezentatív felmérésen és nem teljes körű adatfelvételen alapulnak.

Forrás: IPK International - ETC Pool Report 2015

A rendelkezésre álló adatok alapján megvizsgáltuk, hogy 2002 és 2015 között hogyan változott Magyarország legfontosabb küldőpiacainak⁶ kiutazó forgalma általában, illetve Magyarország irányába. A kiutazások számának alakulását nem minden esetben követte a magyarországi utazások számának alakulása. Miközben általában a németek szabadidős kiutazásainak száma kissé bővült 2002 és 2015 között, addig ugyanebben az időszakban a Magyarországra irányuló német szabadidős utazások száma jelentős mértékben, 58,7%-kal esett vissza (5. ábra). Az osztrák szabadidős utazások számának jelentős általános növekedésével egy időben a magyarországi utazások száma – kisebb mértékben, mint a németeké – 9,0%-kal csökkent. A romániai kiutazó forgalom dinamikus bővüléséből a magyarországi turizmus is profitált 2015 végéig. 2002 és 2015 között a szabadidős célú utazások volumene Romániából Magyarországra 84,1%-kal nőtt. A szlovákiai külföldi utazások száma jelentős mértékben emelkedett az elmúlt évtizedben, és a Magyarországra irányuló szlovákiai kereslet követte ezt a tendenciát: a szabadidős utazások száma 82,5%-kal bővült az említett periódusban. Az Egyesült Királyság piacán a szabadidős célú utazások növekvő aránya tűnik szembe mind az összes kiutazás, mind a Magyarországra irányuló utazások esetében. Az utazások száma 2009-ben némileg visszaesett, de 2010-től ismét növekedésnek indult és 2002-höz képest közel hatszorosára nőtt a hazánkba irányuló brit szabadidős célú utazások száma.

5. ábra

**A Németországból Magyarországra irányuló utazások számának alakulása, 2002–2015
(ezer utazás)**

*Üdülés, pihenés (holiday) céljából tett utazások

Forrás: IPK International – ETC Pool Report

Ami a kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalmát illeti, a KSH adatai szerint 2015-ben a külföldi vendégek számában (4 928 511 fő) 6,7%-os, az általuk eltöltött vendégéjszakák számában

⁶ A KSH adatai szerint Németország, az Egyesült Királyság és Ausztria játssza a legnagyobb szerepet beutazó turizmusunkban, ha a kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak számát vesszük figyelembe. Az IPK 2015-ös adatai szerint Romániából, Németországból, Szlovákiából érkezik a legtöbb utazó, illetve ezekből az országokból ered a legtöbb szabadidős utazás. A fenti eltérések miatt mind az öt említett piac forgalmának alakulását megvizsgáljuk.

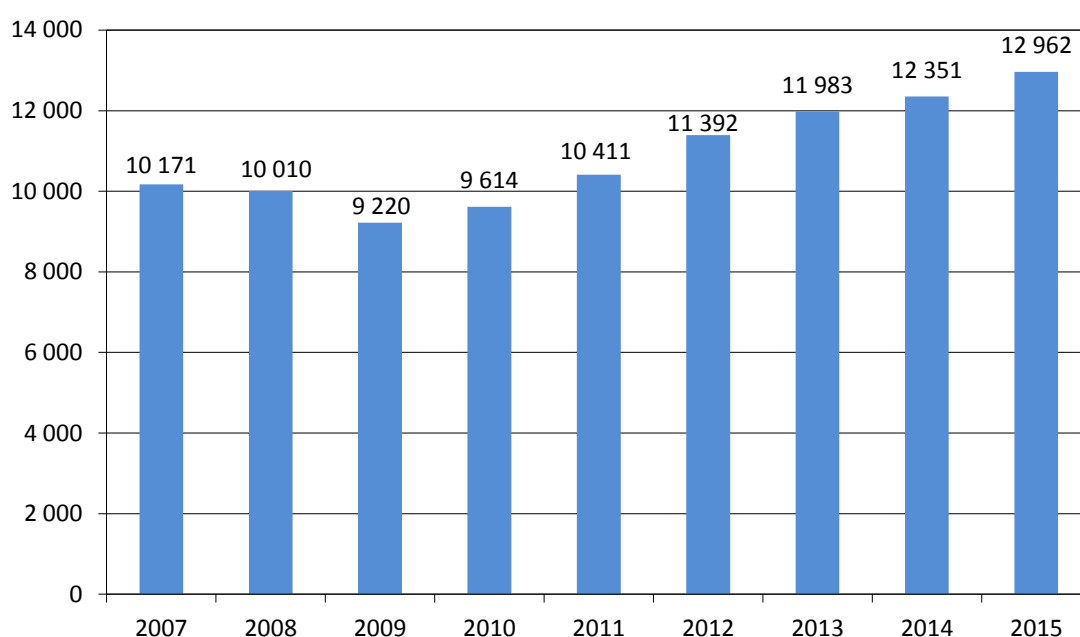
(12 962 395 éjszaka) pedig 4,9%-os növekedést regisztráltak. A külföldiek átlagosan 2,6 éjszakát töltöttek el a kereskedelmi szálláshelyeken.

A korábbi jelentős növekedést követően 2015-ben a szállodákban (a kereskedelmi szálláshelyek átlagától kis mértékben elmaradva) a külföldi vendégek száma 5,9%-kal, a külföldi vendégéjszakák száma 4,2%-kal emelkedett. 2015-ben a kereskedelmi szálláshelyek és a szállodák külföldiektől származó bruttó szállásdíjbevétele egyaránt 12,1%-kal nőtt az előző évhez képest.

A külföldi vendégforgalom növekedését egyértelműen a válság vetette vissza 2008-ban, a folyamatos növekedés ebben a szegmensben is 2010-ben indult meg (6. ábra).

6. ábra

A külföldi vendégéjszakák számának alakulása Magyarországon, 2007–2015
(ezer éjszaka)

Forrás: KSH

A KSH előzetes adatai szerint 2016 első tíz hónapjában a külföldi vendégek számában (4,6 millió fő) 6,2%-os, az általuk eltöltött vendégéjszakák számában (12,1 millió éjszaka) pedig 5,3%-os növekedést regisztráltak az előző év azonos időszakához képest. A külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 2,6 éjszaka volt. A külföldiektől származó szállásdíjbevétele a kereskedelmi szálláshelyeken és a szállodákban is egyaránt 9,4%-kal nőtt. Utóbbi kategóriában a külföldi vendégek száma 6,1%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 5,1%-kal volt magasabb, mint 2015 első tíz hónapjában.

Legfontosabb tíz küldőországunk közül 2015-ben Egyesült Királyság (+18,2%) az USA (+14,7%), Szlovákia (9,4%), Csehország (+8,7%), és Románia (+7,9%) esetében nőtt jelentősen a kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák száma 2014-hez képest. A TOP 10 küldőországon kívüli országokból érkező forgalom szintén igen kedvezően alakult: India (+74,1%), Izland (+41,9%), Kína (+38,5) és Törökország (+27,3%) esetében igen jelentős (20% feletti) növekedést tapasztalhattunk. Abszolút értékben vizsgálva az adatokat megállapítható, hogy a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák számában több mint 611 ezres növekedést tapasztaltak 2014-hez viszonyítva. Ehhez a

pozitívumhoz nagyban hozzájárult a brit (+137,0 ezer), a kínai (+61,8 ezer), a cseh (+55,5 ezer), az olasz (+40,4 ezer) és az izraeli (+35,5 ezer) vendégéjszakák számának növekedése.⁷

Az egyéb szálláshelyeken 2015-ben jelentős mértékben nőtt a külföldi vendégforgalom: a vendégek száma (618 ezer) 31,0%-kal, a vendégéjszakák száma (2,2 millió) pedig 25,6%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. A külföldi vendégforgalom nagy területi koncentrációt mutat a magyarországi egyéb szálláshelyeken: a külföldi vendégéjszakák 51,0%-a 2015-ben a Budapest–Közép-Dunavidék régióban realizálódott – ami így megelőzte a Balatont (22,6%). A Budapest–Közép-Dunavidék régióban kiugró az emelkedés 2014-hez képest mind a vendégek (+61,0%), mind a vendégéjszakák (+48,8%) esetében. Ebben, elsősorban Budapesten, kiemelt szerepe van a „közösségi szálláshelyek” (Airbnb) ugrásszerű térnyerésének.

Az egészségturizmus jelentősége

Az egészségturizmus a belföldi és a beutazó turizmusban egyaránt jelentős szerepet játszik. 2015 júliusában 35 gyógyszálloda működött Magyarországon 5 417 szobával és 12 420 kiadható férőhellyel. A gyógyszállodákat az átlagosnál jobb kihasználtság jellemzi, míg 2015-ben a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága 44,9%, a szállodáké pedig 53,9% volt, a gyógyszállodákban 61,8%-os kapacitáskihasználtságot mértek. *(Részletes adatok az 7. táblázatban)*

2015-ben a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek 6,4%-át (662 939 fő), vendégéjszakáinak 8,6%-át (2 223 220 éjszaka) regisztrálták gyógyszállodában. 2015-ben a gyógyszállodákban a vendégek száma 17,4%-kal, a vendégéjszakák száma 10,3%-kal nőtt az előző évhez képest. A vizsgált időszakban az átlagos tartózkodási idő a gyógyszállodákban, a kereskedelmi szálláshelyi átlagot meghaladva, 3,4 éjszakát tett ki. A belföldiektől származó szállásdíjbevétel 35,2%-kal, a külföldieké pedig 9,6%-kal emelkedett. 2015-ben az összes szállásdíjbevétel (20,2 milliárd forint) 58,3%-a (11,8 milliárd forint) a külföldi vendégektől származott a gyógyszállodákban.

A külföldi vendégek száma (271 651 fő) 10,4%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma pedig (1 130 838 éjszaka) 1,6%-kal növekedett. A külföldi vendégek átlagosan 4,2 éjszakát töltöttek a magyarországi gyógyszállodákban. A vendég- és vendégéjszakaszám növekedési üteme közötti nagy eltérés feltehetőleg összefügg azzal, hogy a viszonylag hosszú tartózkodási idejű orosz, ukrán és tengerentúli vendégek aránya csökkent 2015-ben. 2015-ben a magyarországi kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégéjszakáinak 8,7%-át, a szállodák külföldi vendégéjszakáinak pedig 10,6%-át gyógyszállodákban töltötték el.

A gyógyszállodákban 2015-ben a legtöbb vendégéjszakát Németország (a gyógyszállodákban töltött összes külföldi vendégéjszaka 22,2%-a), Oroszország (15,7%), Ausztria (10,9%), Csehország (8,3%), Szlovákia (4,0%), Románia (3,7%), Lengyelország (3,5%), Izrael (3,0%), az Egyesült Királyság (2,2%), Svájc (2,1%), Olaszország (2,1%) és Ukrajna (2,0%) vonatkozásában regisztrálták. Ezzel egy időben a gyógyszállodákban a belföldi vendégek száma (391 288 fő) 22,8%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma (1 092 382 éjszaka) 20,9%-kal nőtt. A gyógyszállodák vendégeinek 59,0%-a, vendégéjszakáinak 49,1%-a származott a belföldi forgalomból. A belföldi vendégek átlagosan 2,8 éjszakát töltöttek a magyarországi gyógyszállodákban. 2015-ben a magyarországi kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégéjszakáinak 4,2%-át, a szállodák belföldi vendégéjszakáinak pedig 12,4%-át gyógyszállodákban töltötték el.

⁷Legfontosabb küldőpiacainkról ún. piaci pillanatfelvételeket készítünk, azaz bemutatjuk a legfrissebb statisztikákat. Ezek a pillanatfelvételek a Magyar Turisztikai Ügynökség szakmai oldalairól letölthetők: <http://szakmai.itthon.hu/kuldopiacaink>.

A gyógyszállodák 2015. évi összefoglaló adatai

Mutató	Összes szálloda	Gyógyszálloda
Szállodai szobakapacitás (szoba)*	60 297	5 417
Szállodai vendégek (ezer fő)	8 096	663
Ebből: külföldi vendégek (ezer fő)	4 275	272
belföldi vendégek (ezer fő)	3 822	391
Szállodai vendégéjszakák (ezer)	19 507	2 223
Ebből: külföldi (ezer)	10 704	1 131
belföldi (ezer)	8 803	1 092
Szállodák bruttó bevételei (millió Ft)	328 324	40 517
Ebből: szállásdíjbevétel (millió Ft)	190 029	20 228
vendéglátás bevétel (millió Ft)	64 501	5 835
egyéb bevétel (millió Ft)	73 793	14 454
Egy vendégre jutó szállásdíj (Ft)	23 471	30 512
Ebből: külföldi (Ft)	28 928	43 424
belföldi (Ft)	17 367	21 548
Egy vendégéjszakára jutó szállásdíj (Ft)	9 741	9 098
Ebből: külföldi (Ft)	11 553	10 431
belföldi (Ft)	7 539	7 719
Szállodai bruttó szobaár (Ft)	17 431	16 686
Szállodai szobafoglaltság (%)	53,9	61,8
REVPAR (Ft)	9 391	10 312

* 2015. július 31-i adat.

Forrás: KSH

2012. júliustól a KSH csak azon működő gyógyszállodákról közöl adatokat, amelyek szerepelnek az Országos Tisztifőorvosi Hivatal Gyógyhelyi és Gyógyfürdőügyi Főosztály nyilvántartásában. A wellness-szállodákról 2013. január 1-től a KSH nem közöl adatokat.

2016 első tíz hónapjában a gyógyszállodákban a vendégek száma (589 077 fő) 6,6%-kal, a vendégéjszakák száma (1 999 494 éjszaka) pedig 5,5%-kal nőtt. A belföldi vendégek száma 5,5%-kal, a belföldi vendégéjszakák száma 5,2%-kal emelkedett. A külföldről érkezők száma 8,2%-kal, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 5,7%-kal nőtt a gyógyszállodákban 2015 azonos időszakához képest. A belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje a gyógyszállodákban 2,8 éjszaka, a külföldieké pedig 4,2 éjszaka volt 2016. január–októberben.

A gyógyszállodák összes bruttó szállásdíjbevétele (18,8 milliárd forint) 9,7%-kal emelkedett 2016 első tíz hónapjában. A belföldiektől származó szállásdíjbevétel 12,2%-kal, a külföldieké pedig 8,0%-kal emelkedett. Az összes szállásdíjbevétel 58,2%-a a külföldi vendégektől származott a gyógyszállodákban 2016. január és október között.

A 2016-os vendégéjszaka adatok alapján továbbra is Németország a legfontosabb küldőpiac (a gyógyszállodákban töltött összes külföldi vendégéjszaka 22,0%-a), további fontos küldőországek: Oroszország (14,6%), Ausztria (9,7%), Csehország (9,5%), Szlovákia (4,9%), Izrael (3,7%), Románia (3,6%), Lengyelország (3,4%), az Egyesült Királyság (2,7%), Ukrajna (2,2%), Svájc (2,0%) és Kína (1,9%).

A magyar lakosság többnapos⁸ belföldi turisztikai célú utazásaival kapcsolatban a KSH az ún. egészségmegőrzés szerepét vizsgálja (8. táblázat), a gyógykezelésekre nem tér ki, így a legfontosabb motivációk rangsorában ezt a motivációt a VFR-turizmus, az üdülés, szórakozás, pihenés motiváció – és sok esetben – a hobbitevékenység, illetve az üzleti turizmus megelőzi. A Budapest–Közép-Dunavidék és a Közép-Dunántúl régió kivételével az összes régióban (a Balatonon, az Észak-Alföldön, Észak-Magyarországon, a Dél-Alföldön, a Dél-Dunántúlon, a Nyugat-Dunántúlon és a Tisza-tónál) még így is az egészségmegőrzése a harmadik hely.

8. táblázat

A magyar lakosság többnapos belföldi turisztikai célú utazásainak összefoglaló adatai, különös tekintettel az egészségmegőrzésre, 2015

Mutató	Összes utazás	Egészségmegőrzés*
Turisták száma (ezer fő)	15 255	566
Turisták tartózkodási ideje (ezer nap)	61 980	2 326
Turisták átlagos tartózkodási ideje (nap)	4,1	4,1
Turisták kiadásai (millió Ft)	307 418	22 062
Turisták egy főre jutó költsége (Ft)	20 152	38 979

*A gyógykezelés nem szerepelt a megnevezhető fő motivációk között.

Forrás: KSH

A KSH keresletfelmérése (9. táblázat) szerint 2015-ben a Magyarországra látogató külföldi turisták körében – a VFR turizmus és a városnézés után – a harmadik leggyakoribb fő turisztikai motiváció az egészségturizmus volt (a külföldiek esetében a gyógykezelést és az egészségmegőrzést egyaránt vizsgálják). 2015-ben az összes egynapos turista 20,7%-ának, az összes többnapos turista 9,5%-ának volt az egészségturizmus a legfontosabb motivációja. Az egészségturizmust magasabb költség, kisebb szezonáltság és magasabb színvonalú szolgáltatások igénybevétele jellemzi.

9. táblázat

A Magyarországra látogató külföldi turisták utazási szokásainak összefoglaló adatai, különös tekintettel az egészségturizmusra, 2015

Megnevezés	Turisztikai motiváció összesen	Egészségturizmus*
Turisták száma (ezer fő)	20 189	2 786
Turisták tartózkodási ideje (ezer nap)	80 169	11 057
Turisták átlagos tartózkodási ideje (nap)	4,0	4,0
Turisták kiadásai (millió Ft)	1 235 096	186 436
Turisták egy főre jutó költsége (Ft)	61 177	66 919

*Gyógykezelés és egészségmegőrzés.

Forrás: KSH

⁸ A KSH az egynapos belföldi utazásokat nem vizsgálja.

A MICE turizmus alakulása

A KSH keresletfelmérése szerint 2015-ben a Magyarországra érkező turisták 6,6%-a volt üzleti turista. A konferenciaturizmust is magában foglaló üzleti turizmus mutatóit vizsgálva megállapítható, hogy a turisták száma 10,4%-kal, a kiadásai pedig 21,0%-kal nőttek az előző év azonos időszakához képest.

A MTÜ partnerei közreműködésével 2015-ben is figyelemmel kísérte a magyarországi rendezvény piac változásait, trendjeit. Az adatgyűjtés szerint Magyarországon 2015-ben összesen 2 819 (820 nemzetközi és 1 999 magyar) konferenciát rendeztek. 2015-ben a nemzetközi konferenciák száma kevesebb volt az előző évinél, ugyanakkor a résztvevők száma emelkedett 2014-hoz képest (10. táblázat) A nemzetközi konferenciákon több mint 155 ezer fő vett részt. A konferenciák átlagos hossza 3,9 nap volt, résztvevőinek átlagos száma 189 fő.

10. táblázat

A MICE turizmus legfontosabb mutatói, 2010–2015*

Mutatók	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2014
Nemzetközi konferenciák száma (darab)	537	602	505	1 017	1 020	820	-20%
Nemzetközi konferenciákon részt vevők száma (fő)	125 600	125 404	135 340	237 801	152 430	155 160	+2%
Nemzetközi konferenciákon részt vevők átlagos száma (fő)	234	209	268	234	149	189	+27%
Nemzetközi rendezvények átlagos időtartama (nap)	3,7	3,4	3,4	3,4	3,5	3,9	+11%

*A 2013-ban bevezetett új kritériumrendszernek köszönhetően bizonyos mutatószámokban eltérések figyelhetők meg, továbbá néhány adat esetében a korábbi évek eredményeivel történő összehasonlítás nem értelmezhető. A megkeresett partnerek száma bővült, összetétele változott: kongresszusi központok, szállodák és utazási irodák mellett különböző rendezvényhelyszínek, éttermek, egyetemek, főiskolák, kutatóintézetek, minisztériumok, kastélyok, múzeumok és szövetségek is szolgáltatottak adatokat. Fontos megjegyezni, hogy az adatszolgáltatás nem kötelező, a statisztikában szereplő eredmények kizárólag az adatközlő partnerek által önkéntesen megküldött adatokon alapulnak.

Forrás: MTÜ Kongresszusi Iroda

A hivatásturisztikai piac szerkezetét tekintve továbbra is erősen Budapest-központú, a nemzetközi konferenciák közel 73%-ának még mindig a főváros ad otthont. Magyarország nemzetközi pozíciójának erősítése érdekében döntő fontosságú a vidéki konferenciavárosok nemzetközi piacra történő bevezetése.

A nemzetközi konferenciák többségének 2015-ben, az előző évhez hasonlóan is a szállodák (81,9%) szolgálták helyszínül. 2015-ben a nemzetközi konferenciák 4,9%-ának biztosított helyszínt egyetem, illetve tudományos intézet. A kongresszusi központokban megrendezésre került konferenciák aránya kissé csökkent, 2015-ben 2,0%-ot tett ki. A rendelkezésünkre álló információk alapján a nemzetközi konferenciák 11,2%-a került megrendezésre egyéb helyszínen, azaz valamely minisztérium épületében, kastélyban, múzeumban vagy rendezvény- és kiállítóközpontban (11. táblázat).

A nemzetközi konferenciák megoszlása a helyszín típusa alapján, 2010–2015

Helyszín jellege	Nemzetközi konferenciák megoszlása Magyarországon (%)					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kongresszusi Központ	7,6	5,4	6,0	5,8	3,6	2,0
Szálloda	63,4	63,1	62,8	66,9	81,5	81,9
Egyetem /tudományos intézet	20,1	20,1	26,0	14,7	8,2	4,9
Egyéb	8,9	11,4	5,3	12,6	6,7	11,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: MTÜ Kongresszusi Iroda

A nemzetközi konferenciák megrendelőinek nemzetiségi vizsgálata azt mutatja, hogy továbbra is a magyar megrendelők (39,7%) állnak az élen. Az amerikaiak (10,0%) a második helyet foglalják el, őket követik a britek (9,2%).

A Nemzetközi Konferenciák és Kongresszusok Szövetsége (ICCA – International Congress & Convention Association) 2015. évi statisztikai összefoglalója szerint Budapest a 19. helyen végzett a világranglistán, a szervezet kritériumainak megfelelő⁹ nemzetközi rendezvények száma alapján. Budapest ezzel olyan jelentős kongresszusi helyszíneket utasít maga mögé, mint Stockholm (23.), Sydney (25.), Tokió (28.) és München (40.). Az európai városok rangsorában Budapest a 15. helyen végzett.

Szálláshelyek

A KSH előzetes adatai szerint 2016 júliusában a működő kereskedelmi szálláshelyek száma 3 333 volt, amelyekben 97 420 szoba 353 505 férőhellyel várta a vendégeket. (Egy évvel korábban a működő kereskedelmi szálláshelyi férőhelyek száma mintegy 20 ezerrel több volt.) A szállodák kategóriáján belül a legtöbb férőhely (32,9%) a négycsillagos házakban található, (12. táblázat).

A KSH adatai szerint 2015-ben a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága átlagosan 44,9% volt, ezen belül a szállodák szobakapacitás-kihasználtsága 53,9%-ot tett ki. A gyógyszállodákban 61,8%-os kapacitáskihasználtságot mértek.

2015-ben a működő egyéb üzleti célú szálláshelyek száma 37 253 (+5,9%) volt, ezek 99 313 (+6,5%) szobával és 228 952 (+6,7%) férőhellyel várták a vendégeket. A kapacitásmutatókra erős, ám enyhén csökkenő mértékű területi koncentrálttság volt jellemző, hiszen a vendéglátók 50,5%-át (2014-ben 53,5%), míg a férőhelyek 46,9%-át (2014-ben 50,0%) a Balaton régió adta.

2014-hez képest a vendéglátók (+49,2%) és a férőhelyek (+52,4%) száma a Budapest–Közép-Dunavidék régióban a korábbiakhoz képest is kiemelkedő mértékben, nőtt, ami elsősorban a „shared economy” (Airbnb) terjedésére, a közösségi piacterek szálláshelyekre való kiterjesztésére vezethető vissza, ugyanis az érvényben lévő jogszabályoknak megfelelően az Airbnb-n keresztül hirdetett szálláshelyek az üzleti célú egyéb szálláshelyek kategóriában jelennek meg a KSH adatai között. Ez alapján 2015-ben Budapesten 4 407 (+58,0% az előző év azonos időszakához képest) vendéglátó, 8 848 szobával (+64,6%), összesen 19 808 férőhellyel (+66,9%) üzemeltetett üzleti célú egyéb szálláshelyet, azaz itt volt található a magyarországi üzleti célú egyéb szálláshelyek férőhelyeinek 8,7%-a.

⁹ Az ICCA kritériumok szerint nemzetközi szervezeti ülésnek minősülnek a legalább 50 fő részvételével, rendszeresen zajló, legalább három ország között rotálva megrendezésre kerülő konferenciák.

2010 és 2015 között a vendéglátók száma 282,2%-kal, az ágyak száma 316,8%-kal, a férőhelyeké pedig 220,6%-kal nőtt, azaz a férőhelyek száma több mint megháromszorozódott.

12. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása, 2016. július

	Egységek	Szobák	Férőhelyek
Szálloda	1 072	61 369	149 135
5 csillagos	10	2 218	4 651
4 csillagos	213	20 882	49 117
3 csillagos	177	10 566	26 223
2 csillagos	8	185	459
1 csillagos			
Gyógyszálloda	35	5 417	12 420
Panzió	1 104	11 704	30 927
Üdülőház	449	7 922	25 804
Közösségi szálláshely	446	15 100	53 925
Kemping	262	1 325	93 714
Összesen	3 333	97 420	353 505

A KSH által alkalmazott szállodai kategória megegyezik az MSZÉSZ által kidolgozott szállodaminősítési rendszerrel. Az Európai Unió tagországainak jelentős részében egységesen alkalmazott szállodaminősítő rendszer a Hotelstars Union. A szállodák összesen adata tartalmazza azokat a szállodaegységeket is, amelyek kategóriamegjelölés nélkül üzemeltek. A szállodák egyes kategóriáira vonatkozó volumenindexek a vonatkozási időszakban érvényes besorolással rendelkező egységek adatait vizsgálják. 2012. júliustól a KSH csak azon működő gyógyszállodákról közöl adatokat, amelyek szerepelnek az Országos Tisztifőorvosi Hivatal Közegészségügyi Főosztály nyilvántartásában. A wellness-szállodákról 2013. január 1-től a KSH nem közöl adatokat.

Közösségi szálláshely: turistaszálló és ifjúsági szálló összesen.

Forrás: KSH előzetes adatok

Az *AirDNA* 2016. októberi adatai alapján Budapesten az aktív szállásadók száma 4 022, ebből a többszörös szállásadók száma 1 032, a kiadó szálláshelyek száma pedig 6 784 volt.

Az egyéb szálláshelyeken belül a falusi szállásadásban 2 660 vendéglátó várta a vendégeket 7 922 szobával és 20 781 férőhellyel. A falusi vendéglátók 31,9%-a található az Észak-Magyarország régióban, 16,5%-a a Nyugat-Dunántúlon, illetve 14,1%-a a Dél-Dunántúlon. A férőhelyek száma a Tisza-tó régióban növekedett a leginkább, 18,1%-kal.

Légiközlekedés

A beutazó turizmusban a légi közlekedés szerepe jelentős. Magyarország és ezen belül Budapest légi elérhetősége az utóbbi években jelentős mértékben fejlődött. Ennek következtében 2015-ben 10,3 millió utas fordult meg a repülőtéren, 2016 végéig pedig már több mint 11 millió utast várnak.

2016-ban a budapesti forgalom több mint 50%-át továbbra is az low-cost társaságok teljesítik, amelyek rugalmasabban és gyorsabban reagálnak a piaci változásokra. A legnagyobb forgalmat bonyolító légitársaságok között az első két helyen diszkont légitársaságot látunk: első a Wizzair, második a Ryanair, a harmadik helyen a Lufthansa áll. A „hagyományos” légitársaságok, network carrier-ek nagyon fontos szerepet játszanak az üzleti és konferencia utazók igényeinek kielégítésében is, ezáltal Budapest mint üzleti desztináció értékesítését segítik. Ezek közül Budapesten a Lufthansa és az AirFrance-KLM csoport szerepe a legjelentősebb, de a Qatar és ez Emirates is nagy potenciállal rendelkezik az üzleti utazók szegmensében.

Minden eddiginél sikeresebb nyári szezont tudhat maga mögött a Budapest Airport, köszönhetően a széles kínálatnak. A 2016 nyarán bevezetett 19 új járat után a Budapest Airport további 5 új útvonallal bővíti a téli menetrendet: a Budapesten jelentős forgalmat bonyolító három nagy légitársaság – a WizzAir, a Ryanair és az easyJet – indít járatokat a téli időszakban a magyar fővárosból. Budapest repülőtéri forgalma ezzel együtt még mindig jelentősen elmarad a versenytárs bécsi repülőtér forgalmától, ahol 2015-ben már 23,0 millió utas fordult meg. A prágai repülőtéren 12,0 millió utast regisztráltak 2015-ben. 2017-ben várhatóan tovább fog növekedni a budapesti repülőtér forgalma, ami a már most bejelentett új járatoknak és kapacitásbővítéseknek is köszönhető lesz.

A két nagy vidéki nemzetközi repülőtér (Hévíz-Balaton és Debrecen) forgalma jelentősen elmarad más hasonló nyugat-európai regionális repülőterek forgalmától, annak ellenére, hogy Debrecenből már öt desztinációba lehetett eljutni. A Hévíz-Balaton repülőtéren 2016-ban újra beindult a moszkvai menetrendszerinti járat és a német desztinációkat már 15 éve a Lufthansa leányvállalatai szolgálják ki a német gyógyturisták meglégedésére. A Hévíz-Balaton repülőtér tervei között szerepel a londoni, a prágai és a moszkvai járatok újrainyitása, valamint egy új müncheni járat megvalósításán is dolgoznak.

6. Nemzetközi előrejelzés

A nemzetközi turizmus várható alakulása 2016-ban és 2017-ben

Az UNWTO előrejelzése szerint 2016-ban a nemzetközi turistaérkezések száma a 2015. évihez hasonló, ütemben, 3,5–4,5%-kal fog bővülni. Ez megfelel az UNWTO 2010 és 2020 közötti évtizedre vonatkozó hosszú távú előrejelzése éves átlagának.

Az UNWTO 2030-ig szóló előrejelzése szerint a nemzetközi turizmus a korábbinál kissé lassabb ütemben növekszik tovább: a nemzetközi turistaérkezések száma évente átlagosan 3,3%-kal nő. A fejlődő gazdasággal rendelkező turisztikai desztinációkban (közéjük tartozik Közép- és Kelet-Európa is) a nemzetközi turistaérkezések száma kétszer olyan gyorsan (évente 4,4%-kal) bővül majd, mint a fejlettekben (ahol évente átlagosan 2,2%-os növekedésre számítanak).

Az európai utazók körében is egyre népszerűbbek az Európán kívüli utazások, az UNWTO előrejelzése szerint 2030-ig Európa részesedése a nemzetközi turizmusból 41%-ra csökken.

A következő 20 évben a nemzetközi turistaérkezések jelentős hányada Ázsia és a Csendes-óceáni térség országaiból származik majd, ahol a kiutazások száma évente 5,0%-kal (17 millióval) fog növekedni.

Az ETC által felkért Tourism Economics becslése szerint az (UNWTO kategorizálása szerint) Európába irányuló nemzetközi turistaérkezések száma 2016-ban 1,9%-kal fog növekedni. Az EU-tagországok esetében átlag feletti, 3,9%-os bővülést várnak. A nyugat-európai desztinációk 0,5%-os csökkenésre, az észak-európaiak 5,1%-os, míg a dél-európaiak 0,9%-os növekedésre számíthatnak, Közép- és Kelet-Európa esetében 5,2%-os növekedést valószínűsítene. A közép-európai és balti országok csoportjában az átlagnál magasabb, 8,4%-os növekedést jeleznek előre (13. táblázat).

A világ turizmusának alakulása 2014–2016 között és előrejelzés 2018-ig* (éves változás, %)

	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	Beutazó turizmus**					Kiutazó turizmus***				
Világ	4,1	4,5	3,8	3,8	4,6	3,2	4,7	4,0	4,0	4,8
Amerika	8,5	6,1	4,2	3,8	4,0	6,9	5,1	3,7	4,6	4,0
Észak-Amerika	9,7	5,6	3,6	3,8	4,0	8,3	4,4	4,8	5,3	4,2
Karibi térség	5,3	8,1	3,6	4,3	3,7	9,6	16,1	3,8	2,8	3,9
Közép- és Dél-Amerika	6,8	6,5	6,4	3,7	4,2	1,7	6,8	-0,7	2,1	3,1
Európa	2,1	4,7	1,9	3,0	4,4	-0,2	3,3	1,8	2,8	4,6
<i>ETC+4</i>	4,4	4,9	1,9	2,6	4,1	2,4	5,5	2,8	2,5	4,4
<i>EU</i>	4,4	5,5	3,9	2,1	3,8	2,0	5,4	2,8	2,6	4,5
<i>EU-n kívüli országok</i>	-6,2	1,5	-6,4	7,1	6,9	-8,9	-5,8	-2,8	3,7	5,2
Észak-Európa	5,2	6,5	5,1	3,5	4,4	5,2	7,4	4,3	-0,6	4,2
Nyugat-Európa	2,2	3,9	-0,5	1,9	3,8	-1,2	3,3	1,2	3,7	4,7
Dél-Európa/Mediterrán térség	7,1	4,7	0,9	2,7	4,4	5,9	7,5	2,8	3,1	4,2
Közép- és Kelet-Európa	-7,9	5,2	5,2	4,5	5,0	-4,8	-3,8	-0,3	5,0	5,1
<i>- ebből Közép-Európa és Baltikum</i>	1,9	7,2	8,4	2,4	3,4	6,4	7,7	5,8	4,9	3,7
Ázsia	5,2	5,8	8,8	4,6	4,9	6,7	7,8	8,8	5,4	5,3
Északkelet-Ázsia	7,3	4,3	8,6	4,2	5,0	8,0	8,9	10,2	5,3	5,4
Délkelet-Ázsia	2,8	8,1	9,2	5,2	4,8	4,5	6,4	7,2	6,0	5,9
Dél-Ázsia	9,7	3,5	9,2	4,3	5,3	13,8	9,0	5,4	6,7	6,2
Óceánia	6,1	7,2	9,0	5,3	4,3	3,9	4,0	4,6	4,7	2,6
Afrika	2,1	-4,7	-2,6	5,7	6,2	3,9	1,8	-0,2	4,0	4,1
Közél-Kelet	8,0	1,9	3,6	5,6	6,1	8,7	1,4	4,2	7,3	8,0

Megjegyzések:

*2016: becslés, 2017, 2018: előrejelzés.

**Az ország többnapos turistaérkezéseinek száma, beleértve a régió belüli forgalmat is.

***Az összes régióba történő látogatások számának összege.

Európa: A UNWTO által alkalmazott definíció szerint Albánia, Andorra, Ausztria, Azerbajdzsán, Belgium, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Fehéroroszország, Finnország, Franciaország, Görögország, Grúzia, Hollandia, Horvátország, Írország, Izland, Izrael, Kazahsztán, Kirgizisztán, Lengyelország, Lettország, Liechtenstein, Litvánia, Luxemburg, Macedónia, Magyarország, Málta, Moldovai Köztársaság, Monaco, Montenegró, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Örményország, Portugália, Románia, San Marino, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Tádzsikisztán, Törökország, Türkmenisztán, Ukrajna, Üzbegisztán.

ETC+4: az ETC tagországok (Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Görögország, Horvátország, Írország, Izland, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Monaco, Montenegró, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, San Marino, Spanyolország, Svájc, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Törökország), továbbá Franciaország, Hollandia, Svédország és az Egyesült Királyság.

Közép- és Kelet-Európa: Azerbajdzsán, Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Kazahsztán, Kirgizisztán, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Oroszország, Örményország, Románia, Szlovákia, Ukrajna.
Közép-Európa és a Baltikum: Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia.

Forrás: ETC, European Tourism: Trends & Prospects (Q3/2016)

4. Versenyhárselmezés

A versenyhársak meghatározása a beutazó turizmus terén

Magyarország turisztikai versenyhárselmezését a több érintett, a különféle nézőpontok és a rendelkezésre álló piaci információk figyelembe vételével, több forrás felhasználásával végeztük el.

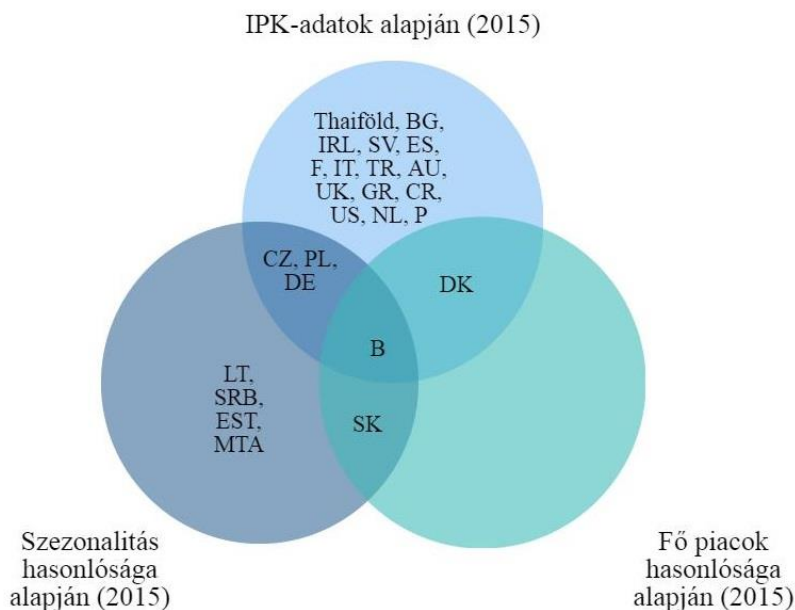
Az IPK felmérése szerint – a külföldre történő többnapos utazásokat tekintve – Magyarország 2015-ben a vizsgált európai népesség 17. legkedveltebb európai úti célja volt, ami 2015-ben 6,8 millió utazást jelentett, 1,5%-os részesedést biztosítva hazánk számára. Ezzel Belgium és Írország között foglalunk helyet. A szabadidős célú utazások tekintetében Magyarország 2015-ben a 19. helyet foglalta el (1,3%-os részesedés, 4,4 millió utazás). Hazánk mindkét rangsorban előbbre lépett az előző évhez képest.

Az IPK International adatai szerint Magyarország legfontosabb küldőpiacai 2015-ben Románia, Németország, Szlovákia, Csehország és Ausztria voltak. (Küldőpiacainknak az utazások, illetve a szabadidős utazások száma alapján meghatározott rangsorát a 6. táblázatban mutattuk be.) Azt is megvizsgáltuk tehát, hogy az összes európai utazás tekintetében, illetve ezeken a piacokon mely országokkal versenyez Magyarország az összes utazás és a szabadidős utazások alapján.

Figyelembe vettük továbbá, hogy a TourMIS rendszerben rendelkezésre álló vendégéjszaka-adatok alapján mely desztinációk vendégköre, illetve mely desztinációk szezonálisága hasonlít a legnagyobb mértékben Magyarországra.

A fenti szempontokat összegezve és a földrajzi-kulturális tényezőket is figyelembe véve a Magyar Turisztikai Ügynökség a közeli, hasonló történelmi múlttal, kultúrával rendelkező országokat tekinti elsődleges versenyhársainak a nemzetközi turisztikai piacon: Ausztria, Csehország, Szlovákia és Lengyelország. Másodlagos versenyhársaink: Bulgária, Görögország, Horvátország, Olaszország, Spanyolország, Törökország, illetve Belgium, Dánia és Németország (7. ábra). Az első hat ország tengerparti desztináció jellegükből kifolyólag, Dánia, Belgium, Németország pedig az eltérő régió, továbbá az eltérő gazdasági fejlettség miatt sorolódik a másodlagos versenyhársak csoportjába.

Magyarország versenytársai a beutazó turizmus szempontjából

Jelmagyarázat: AU=Ausztria, B=Belgium, BG=Bulgária, CR=Horvátország, CZ=Csehország, DE=Németország, DK=Dánia, ES=Spanyolország, EST=Észtország, F=Franciaország, GR=Görögország, IRL=Írország, IT=Olaszország, LT=Litvánia, MTA=Málta, NL=Hollandia, PL=Lengyelország, P=Portugália, SK=Szlovákia, SRB=Szerbia, SV=Svédország, TR=Törökország, UK=Egyesült Királyság, US=Amerikai Egyesült Államok.

Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, IPK International, TourMIS, Piktochart

A versenyhelyzet alakulása a beutazó turizmusban

A nemzetközi turistaérkezések 2015. évi, UNWTO által közzétett száma szerinti világrangsorban Magyarország (három helyet tovább javítva korábbi pozícióján) a 21. helyet foglalja el. Legfontosabb versenytársaink közül Ausztria (a 12. helyen található) és Lengyelország (19. hely) előz meg minket, Csehország a 27. helyen, Szlovákia pedig a 44. helyen található. Másodlagos versenytársaink közül Spanyolország a 3., Olaszország az 5., Törökország a 6., Németország a 7., Görögország a 15., Horvátország a 24., Dánia a 30., Belgium a 39., Bulgária a 43. helyen található.

Magyarországon, a UNWTO adatai szerint, 2016 első féléve során 2015 azonos időszakához képest 14,3%-kal nőtt a nemzetközi turistaérkezések száma. Elsődleges és másodlagos versenytársaink adatai a 14. táblázatban láthatók.

Az európai lakosság Európán belüli utazásait tekintve, az IPK adatai szerint Magyarország versenytársai közül Ausztria a 6., Horvátország a 9., a Cseh Köztársaság pedig a 13. helyet foglalja el az európaiak legfontosabb szabadidős úti céljai között 2015-ben. Mindhárom országban nőtt az európai szabadidős turisták száma. Lengyelország a 18. helyet tudhatja magáénak, ezzel közvetlenül előttünk helyezkedik el. Ahogy a bevezetőben említettük, Magyarország a 19. helyen szerepel ebben a rangsorban.

**A nemzetközi turistaérkezések száma és a turisztikai bevételek alakulása
Magyarországon és versenytársaink körében***

2016 első hónapjaiban (az előző év azonos időszakához viszonyítva, %)				
Ország	Nemzetközi turistaérkezések számának változása	Hónap	Nemzetközi turisztikai bevételek változása**	Hónap
<i>Elsődleges versenytársak</i>				
Szlovákia	+19,0%	1–8.	+15,8%	1–6.
<i>Magyarország</i>	+14,3%	1–6.	+8,0%	1–6.
Csehország	+6,3%	1–9.	+5,3%	1–6.
Ausztria	+5,1%	1–9.	+6,3%	1–6.
Lengyelország	+2,3%	1–6.	+8,2%	1–6.
<i>Másodlagos versenytársak</i>				
Bulgária	+12,8%	1–9.	+15,0%	1–6.
Portugália	+12,3%	1–8.	+9,3%	1–8.
Spanyolország	+10,1%	1–9.	+6,0%	1–8.
Horvátország	+8,2%	1–9.	+6,7%	1–6.
Dánia	+5,2%	1–8.	+2,7%	1–6.
Olaszország	+3,8%	1–7.	+4,6%	1–8.
Görögország	+1,3%	1–8.	-7,1%	1–8.
Németország	+1,3%	1–8.	-0,3%	1–8.
Belgium	-12,6%	1–6.	-3,6%	1–6.
Törökország	-30,6%	1–9.	-31,4%	1–8.

*Sorrend a nemzetközi turistaérkezések számának változása alapján.

**Helyi valutában, folyó áron számítva. Horvátország esetében euróban számítva.

Forrás: UNWTO, Magyar Turisztikai Ügynökség

A TourMIS adatbázis adatai, valamint a statisztikai hivatalok és az Eurostat adatai alapján a 15. táblázatban mutatjuk be, miként változott 2015-ben elsődleges, illetve másodlagos versenytársaink esetében a kereskedelmi szálláshelyeken mért vendégéjszakák száma. Azzal, hogy 2015-ben 4,9%-kal nőtt hazánkban a külföldi vendégéjszakák száma, Magyarország mindössze a negyedik legdinamikusabb növekedési ütemet érte el elsődleges versenytársai körében.

Versenyársaink külföldi vendégforgalmának alakulása 2015-ben*

Ország	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (ezer)	Növekedési ütem (%)
<i>Elsődleges versenytársak</i>		
Ausztria	98 824	+2,7%
Csehország	23 287	+5,3%
Lengyelország	13 758	+5,9%
<i>Magyarország</i>	<i>12 962</i>	<i>+4,9%</i>
Szlovákia	4 465	+14,4%
<i>Másodlagos versenytársak</i>		
Spanyolország	269 418	+3,8%
Olaszország	192 608	+3,1%
Németország	79 719	+5,5%
Görögország	78 255	+4,8%
Horvátország	65 683	+7,6%
Portugália	38 897	+9,2%
Törökország**	35 903	-1,7%
Belgium	18 852	+10,4%
Dánia	24 722	+6,6%
Bulgária	13 352	-5,2%

*Sorrend a vendégéjszakák száma alapján.

**Látogatók száma.

Forrás: TourMIS, KSH, Eurostat, NSI, MCT Turkey, MTÜ számítás

Ugyanezen források szerint 2016 első hónapjaiban mindegyik közvetlen versenytársunk esetében fellendült a beutazó turizmus. Magyarországon 2016 első tíz hónapjában 5,3%-kal nőtt a külföldi vendégéjszakák száma (16. táblázat).

Az egyes európai országok lakosainak utazásairól és preferenciáiról részletesebb információ található a Flash Eurobarometer – Preferences of Europeans Towards Tourism jelentésében¹⁰, amelyben a 2015. évi utazásokat, illetve a 2016. évre vonatkozó utazási terveket vizsgálták.

¹⁰ A teljes jelentés és az ebből készült rövidebb összefoglaló angol nyelven megtekinthető szakmai oldalainkon: <http://szakmai.itthon.hu/europai-unio-es-turizmus>.

Versenyársaink külföldi vendégforgalmának alakulása 2016 első hónapjaiban*

Ország	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (ezer)	Növekedési ütem (%)	Hónap
<i>Elsődleges versenyársak</i>			
Ausztria	87 786	+4,9%	1–9.
Magyarország**	12 057	+5,3%	1–10.
Lengyelország	11 739	+9,2%	1–9.
Csehország	10 855	+4,1%	1–6.
Szlovákia	4 148	+16,6%	1–9.
<i>Másodlagos versenyársak</i>			
Spanyolország	n.a.	n.a.	n.a.
Törökország	n.a.	n.a.	n.a.
Olaszország	n.a.	n.a.	n.a.
Horvátország	n.a.	n.a.	n.a.
Németország	62 951	+1,5%	1–9.
Belgium	11 657	-12,3%	1–8.
Dánia	24 460	+6,9%	1–10.
Portugália***	26 334	+10,9%	1–8.
Bulgária	n.a.	n.a.	n.a.
Görögország	n.a.	n.a.	n.a.

*Sorrend a vendégéjszakák száma alapján.

**KSH előzetes adat.

***Szállodai és szállodajellegű szálláshelyi vendégéjszakák száma.

Forrás: TourMIS, KSH

Budapest versenyársainak meghatározása

Budapest mint a külföldi turisták egyik legfontosabb úti célja kiemelt szerepet tölt be a Magyar Turisztikai Ügynökség marketingtevékenységében, így a versenyárselemzés során is megvizsgáljuk.

Fővárosunk nemzetközi versenyársainak meghatározása során figyelembe vettük, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján melyek azok a városok, ahol a szezonális hasonlóságot alakul, mint Budapesten. Ezen kívül számításba vettük azokat a városokat, amelyek esetében a nemzetközi vendégkör a legnagyobb hasonlóságot mutatja a Budapesten tapasztalhatóval. Továbbá kikértük a Magyar Kongresszusi Igazgatóság véleményét arról, hogy jelen piaci helyzetben mely városokat tartják Budapest elsődleges versenyársainak a hivatásturizmus szempontjából.

A rendelkezésre álló kutatási eredmények és piaci információk alapján Budapest Bécs és Prága mellett elsősorban Barcelonával, Brüsszellel és Lisszabonnal versenyez a nemzetközi piacon (8. ábra).

A 8. ábra szerint Párizst is a Budapesthez hasonló városok közé sorolhatnánk, a szezonális hasonlósága és a nemzetközi konferenciák száma alapján. Azonban a többi versenyárként megállapított fővároshoz képest a Párizsban regisztrált külföldi vendégéjszakák száma olyan magas, hogy emiatt az említett városok összehasonlítása nem javasolt. Így Párizs kikerül a Magyar Turisztikai Ügynökség által Budapest nemzetközi versenyársainak tekintett városok köréből.

Budapest versenytársai a nemzetközi piacon

Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, TourMIS, KSH, Piktochart

Budapest és legjelentősebb versenytársainak 2015. évi és 2016. évi legfrissebb adatait a 17. táblázatban foglaljuk össze.

17. táblázat

Budapest és legfőbb versenytársai külföldi vendégforgalmának alakulása 2015-ben és 2016 első háromnegyedében*

	2015**		2016. első háromnegyedév***	
	Vendégéjszakák száma (ezer)	Növekedési ütem, %	Vendégéjszakák száma (ezer)	Növekedési ütem, %
Barcelona	15 026	+3,4%	7 429	+8,1%
Bécs	12 240	+6,1%	9 481	+2,4%
Brüsszel	5 210	-2,0%	2 979	-26,3%
Budapest	7 751	+7,4%	6 155	+1,4%
Lisszabon	7 221	+7,4%	5 983	+6,5%
Prága	14 341	+7,2%	11 204	+2,5%

*A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák száma. Barcelona és Lisszabon esetében a szállodai és szállodajellegű szálláshelyi vendégéjszakák száma szerepel. Bécs esetében a tágabb értelemben vett város adatai szerepelnek.

**Végleges adatok.

***Barcelona esetében első féléves adatok állnak rendelkezésre. Budapestre vonatkozóan előzetes adatok szerepelnek.

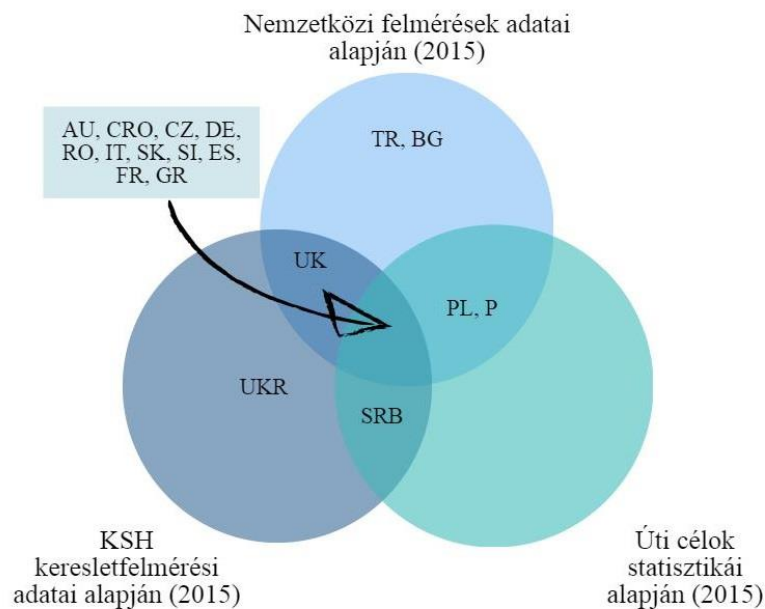
Forrás: TourMIS, KSH

A versenytársak meghatározása a belföldi turizmus terén

A rendelkezésre álló statisztikák és piaci információk (a KSH-nak a magyar lakosság többnapos utazásait vizsgáló keresletfelmérése, az európai országok kereskedelmi szálláshelyi statisztikái, illetve az IPK szabadidős célú utazásokra vonatkozó felmérési eredményei) alapján a magyarországi szolgáltatók elsősorban a következő piacokkal versenyeznek a magyar turistákért: Ausztria, Csehország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Németország, Olaszország, Románia, Spanyolország, Szlovákia, Szlovénia (9. ábra). Fontos szerephez jutnak még ezen kívül a mediterrán térség országai és Magyarország összes szomszédos országa is. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy bár széles körben versenyeznek a magyar turistákért a belföldi szolgáltatók, a vendégéjszakák számát tekintve a belföldi turizmus nagyon erős vezető pozícióval bír.

9. ábra

Magyarország versenytársai a belföldi turizmus szempontjából

Jelmagyarázat: AU=Ausztria, BG=Bulgária, CRO=Horvátország, CZ=Csehország, DE=Németország, ES=Spanyolország, FR=Franciaország, GR=Görögország, IT=Olaszország, P=Portugália, PL=Lengyelország, RO=Románia, SK=Szlovákia, SI=Szlovénia, SRB=Szerbia, TR=Törökország, UK=Egyesült Királyság, UKR=Ukrajna.

Forrás: Magyar Turisztikai Ügynökség, IPK International, Flash Eurobarometer, KSH, TourMIS, Piktochart

Ezeket az állításokat az európai lakosok utazásairól és preferenciáiról készített Flash Eurobarometer – Preferences of Europeans Towards Tourism kutatás is alátámasztja. A Magyarországra vonatkozó eredményekből kiderül¹¹, hogy 2015-ben a magyar lakosság 5%-a töltötte fő nyaralását¹² Németországban, szintén 5% utazott Horvátországba, 4% Romániába és 3% Olaszországba. Ugyanakkor a belföldi turizmus jelentőségét igazolja, hogy 2015-ben fő üdülése úti céljaul a magyarok 64%-a választott belföldi desztinációt.

¹¹ A Flash Eurobarometer kutatás Magyarországról szóló factsheet-je magyar és angol nyelven megtekinthető szakmai oldalainkon: <http://szakmai.itthon.hu/kuldopiacaink#Mo.%20im%C3%A1zsa>.

¹² Fő nyaralás alatt jelen kutatásban azt az utazást értik, amely a válaszadó számára a legnagyobb fontossággal bírt 2015-ben, illetve a tervek szerint a legfontosabb volt 2016-ban.

A 2016. évi utazási tervekkel kapcsolatban elmondható, hogy a válaszadók 59%-a tervezte 2016-os fő üdülését belföldön megvalósítani, 26% az Európai Unión belüli desztinációt tervezett felkeresni, míg 6% az EU-n kívülre tervezte fő üdülését (8% nem tudott választ adni).

A magyarországi turizmus versenyképességének alakulása

A World Economic Forumnak az egyes országok turisztikai versenyképességére vonatkozó, kétévente publikált jelentése szerint 141 vizsgált ország közül, az összesen 90 mutatót összegző 14 index alapján 2015-ben Magyarország a 41. helyen állt (2011-ben a 38., 2013-ban pedig a 39. helyet érte el a kétévente kiadott rangsorban). Az 1–7-ig terjedő skálán az összérték 4,14 volt 2015-ben. Ennél jobb értéket ért el a kedvező környezeti feltételek és a turisztikai politika terén, figyelmet érdemel azonban, hogy a természeti és kulturális erőforrások indexe csupán 2,47-es értékelést kapott. A regionális átlagnál jobb eredményt ért el Magyarország az egészségügy és higiénia, a turizmus előnyben részesítése (priorizálása), a nemzetközi nyitottság, a versenyképes árak és a környezeti fenntarthatóság terén. Szintén figyelmet érdemel, hogy a kulturális erőforrások és az üzleti utazás, illetve a légi közlekedési infrastruktúra terén az eredmények elmaradnak a régiós átlagtól.

Abból a szempontból, hogy mennyire hatékonyan vonzza a marketingtevékenység a turistákat, a 87. helyen áll Magyarország. Elsődleges versenytársainak helyezései a következőképp alakultak: Ausztria a 3., Csehország a 101., Szlovákia a 135. és Lengyelország a 108.